

Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu tarnogórskiego za rok 2012

Bytom 2013

Szanowne Państwo

Zgodnie z art. 12a ust.3 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (jedn. tekst: Dz. U. z 2011r. Nr 212, poz. 1263 z późn. zm.) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu przedstawia „*Informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu tarnogórskiego za rok 2012*”. Raport obejmuje zagadnienia i problemy zdrowotne, nad którymi Państwowa Inspekcja Sanitarna jako instytucja powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego sprawuje nadzór. Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest jak najszybsze identyfikowanie niepożądanych zjawisk, przeprowadzanie kontroli, analiza ustaleń kontrolnych oraz ocena skuteczności prowadzonych działań.

Prowadzenie systematycznych badań oraz dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych. Z analiz porównawczych w stosunku do lat poprzednich wynika, że stan bezpieczeństwa sanitarnego powiatu stale poprawia się, stwierdzone są jednak nadal negatywne zjawiska sanitarno-higieniczne wymagające podjęcia działań zarówno ze strony podmiotów gospodarczych jak również władz samorządowych i administracyjnych.

Działalność restrykcyjno-kontrolna nie jest główną, czy jedyną domeną działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Do naszych ustawowych zadań należy także pobudzanie aktywności społecznej do działań na rzecz własnego zdrowia, inicjonowanie i wytaczanie kierunków przedsięwzięć zmierzających do zaznajamiania społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, popularyzowaniem higieny i racjonalnego odżywiania i zapobiegania chorobom.

Mam nadzieję, że raport będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podejmowania działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w naszym mieście. Ufam, iż zaprezentowana poniżej ocena upewni Państwa co do tego, że Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni swoje zadania w sposób profesjonalny i rzetelny zapewniając Nam wszystkim bezpieczeństwo sanitarne.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny

mgr Jolanta Wasowska

Spis treści:

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych.....	5
1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych.....	5
2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych.....	8
3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego.....	8
II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą.....	9
1. Stan sanitarny szpitali.....	9
2. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych.....	10
3. Inne podmioty lecznicze wykonujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne.....	12
4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy.....	13
5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek	14
Wnioski.....	14
Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.....	15
III.	
1. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów obiektów produkujących, wprowadzających do obrotu środki spożywcze.....	18
2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych....	20
3. Piekarnie.....	20
4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF i inne.....	21
5. Kontrola graniczna.....	21
6. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami.....	21
7. Akcje.....	22
8. Euro 2012.....	23
9. Działalność interwencyjna.....	24
Wnioski.....	25
IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia oraz wody do kąpieli	26
1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach zaopatrywania w wodę.....	26
2. Ocena jakości wody w basenach i kąpieliskach.....	32
3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego, zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej.....	32
V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.....	35

1.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług.....	35
2.	Ustępy publiczne.....	36
3.	Port lotniczy.....	36
4.	Noclegownia.....	37
5.	Hotele i obiekty świadczące usługi noclegowe.....	37
6.	Baseny kąpielowe.....	38
7.	Dworzec kolejowy i autobusowy.....	38
8.	Domy pomocy społecznej.....	38
9.	Sklepy z odzieżą używaną.....	38
10.	Obiekty kulturalne.....	39
11.	Środki transportu.....	39
12.	Inne obiekty nie będące obiektami użyteczności publicznej	39
13.	Interwencje.....	39
14.	Akcje i współpraca z innymi jednostkami.....	40
15.	Inne informacje.....	40
	Wnioski.....	41
VI.	Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych.....	42
1.	Stan sanitarny placówek oświatowo – wychowawczych.....	42
2.	Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia.....	44
3.	Dożywianie dzieci i młodzieży.....	46
4.	Profilaktyczna opieka zdrowotna.....	46
5.	Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży.....	47
6.	Interwencje.....	47
	Wnioski.....	47
VII.	Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.....	48
1.	Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy.....	48
2.	Choroby zawodowe.....	53
3.	Działalność interwencyjna.....	54
	Wnioski.....	54
VIII.	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.....	55
IX.	Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	59
X.	Działalność laboratoryjna.....	69

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

W ramach nadzoru nad chorobami zakaźnymi w 2012 roku na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono łącznie 556 wywiadów epidemiologicznych w ogniskach chorób zakaźnych. Ilość przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych zmniejszyła się w porównaniu do roku ubiegłego o 247.

Spadek ilości wywiadów spowodowany był rezygnacją z przeprowadzenia wywiadów epidemiologicznych w przypadku zgłoszeń niepowiązanych epidemiologicznie podejrzeń zachorowań/ zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe określone i nieokreślone oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u osób powyżej 2 roku życia.

Na podstawie analizy zachorowań na niektóre choroby zakaźne zaobserwowano nieznaczny spadek zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby.

W 2012 roku zarejestrowano ogółem 3 przypadki zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby, tj. o 2 zachorowania mniej niż w roku poprzednim. Zarejestrowano 1 zachorowanie na wzv typu A, 1 zachorowanie na przewlekłe wzv typu B i 1 zachorowanie na wzv typu C. Spadek nastąpił w liczbie zachorowań na wzv A o 2 przypadki.

W grupie chorób szerzących się drogą pokarmową w 2012r. zarejestrowano 23 przypadki zatruc pokarmowych wywołanych pałeczką *Salmonella* – o 4 przypadki więcej niż w roku ubiegłym, nie rejestrowano przypadków zakażeń pozajelitowych wywołanych przez pałeczki *Salmonella*.

Ponadto zarejestrowano 21 przypadków innych bakteryjnych zakażeń jelitowych (wzrost o 18 przypadków), 97 przypadków innych bakteryjnych zatruc pokarmowych (spadek o 117 przypadków), 122 przypadki biegunek o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (wzrost o 65 przypadków), 207 przypadków wirusowych zakażeń jelitowych (wzrost o 15 przypadków).

Wśród innych bakteryjnych zakażeń jelitowych dominującym czynnikiem etiologicznym było *Clostridium difficile*. W ubiegłym roku zarejestrowano 8 przypadków zakażeń wywołanych tym patogenem. Wzrost liczby tych zakażeń wynika z coraz powszechniej stosowanej przez szpitale diagnostyki w kierunku wykrywania *Clostridium difficile*. Obserwowany wzrost liczby przypadków biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu związany jest z tendencją ograniczania przez szpitale badań diagnostycznych mających na celu identyfikację czynnika etiologicznego.

W 2012 r. wystąpiło ognisko 6 chorób przenoszonych drogą pokarmową, w których łącznie narażonych było 398 osób, natomiast zachorowało 120 osób.

Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową wystąpiły w:

- oddziałach szpitalnych - 3 ogniska, narażonych było łącznie 247 osób, zachorowało 66 osoby, nie było zakażeń bezobjawowych. Czynnika etiologicznego w żadnym z ognisk nie ustalono, zachorowania zakwalifikowano jako wirusowe zakażenia jelit nie określone,

- przedszkolu – 1 ognisko, narażonych było 116 osób, zachorowało 37 osób, nie było zakażeń bezobjawowych. Czynnikiem etiologicznym zachorowań były rotawirusy,
- mieszkaniach prywatnych – 2 ogniska, narażonych było łącznie 35 osób, zachorowało 17 osób, nie było zakażeń bezobjawowych. W obydwu ogniskach czynnikiem etiologicznym zachorowań była *Salmonella* z grupy D typ enteritidis. W jednym ognisku potwierdzonym nośnikiem zatrucia był sernik na zimno przygotowywany we własnym zakresie, w drugim ognisku nośnikami podejrzanymi były ciasta z kremem.

W grupie chorób wieku dziecięcego zanotowano wzrost liczby zachorowań na następujące choroby:

- świnka - 10 przypadków (wzrost o 1 zachorowanie),
- różyczka - 11 przypadków (wzrost o 2 zachorowania),
- płonica - 45 przypadków (wzrost o 27 zachorowań),

Zaobserwowano natomiast spadek zachorowań na choroby:

- ospa wietrzna - 522 przypadki (spadek o 345 zachorowań),
- krztusiec - 8 przypadków (spadek o 2 zachorowania).

Nie zarejestrowano przypadków zachorowań na odrę.

Ilość zachorowań na boreliozę spadła w porównaniu z rokiem poprzednim o 28 przypadków, zarejestrowano 33 zachorowania.

Zanotowano 22 przypadki szczepienia przeciwko wściekliźnie osób narażonych na zachorowanie na skutek pokąsania przez zwierzęta – o 1 przypadek więcej w porównaniu z rokiem ubiegłym.

W grupie zapaleń opon mózgowych i mózgu zarejestrowano 2 przypadki zachorowań na inne wirusowe zapalenia mózgu, 13 przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie opon mózgowych, 2 przypadki zachorowań na bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu. Ponadto w 2012r. zarejestrowano 1 przypadek zapalenia opon mózgowych wywołany przez *Streptococcus pneumoniae*. Nie notowano przypadków zapalenia opon mózgowych wywołanych przez *Neisseria meningitidis* oraz *Haemophilus influenzae*.

W ilości zachorowań na gruźlicę po okresie wzrostu zachorowań w 2011r. - 27 przypadków, w roku 2012 nastąpił spadek zachorowań o 6 przypadków, tj. zarejestrowanych zostało 21 przypadków gruźlicy. W każdym przypadku zgłoszenia podejrzenia lub zachorowania na gruźlicę przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne. Osoby z kontaktu z chorym objęto nadzorem epidemiologicznym, pouczone o przestrzeganiu higieny osobistej i otoczenia. W zakresie prowadzonego nadzoru kontynuowana jest współpraca ze specjalistycznymi placówkami właściwymi w zakresie leczenia gruźlicy i chorób płuc, celem prawidłowego opracowania ognisk zachorowań na gruźlicę.

W roku 2012 zaobserwowano spadek zgłoszonych zachorowań na grypę wywołaną niezidentyfikowanym wirusem, tj. z 693 przypadków w roku 2011 do 523 przypadków w roku 2012. Spadek ten prawdopodobnie spowodowany był pogorszeniem zgłaszalności zachorowań przez podmioty lecznicze, a nie faktycznym zmniejszeniem zachorowań.

W 2012 roku nie zarejestrowano przypadków grypy wywołanej wirusem AH1N1, potwierdzonych badaniami wirusologicznymi.

Wirus AH1N1 został uznany za szczep o charakterze grypy sezonowej. Sytuacja ta spowodowała w ubiegłym roku znaczne ograniczenie diagnostyki pacjentów w kierunku wirusów grypy. Ilość osób zaszczepionych przeciwko grypie sezonowej spadła w 2012 roku o 374 w porównaniu z rokiem poprzednim. Zaszczepionych zostało 2330 osób.

W latach 2007-2009 rejestrowano po 1 przypadku zachorowania na inwazyjną chorobę meningokokową, w 2010 roku nie zanotowano żadnego przypadku, w 2011 roku zarejestrowano 2 zachorowania, natomiast w roku 2012 nie notowano przypadków inwazyjnej choroby meningokokowej. Niska zapadalność szczególnie w grupie młodzieży spowodowana jest między innymi większą świadomością społeczeństwa w zakresie inwazyjnej choroby meningokokowej oraz szczepieniami przeciwko meningokokom grupy C. Na terenie powiatu tarnogórskiego w 2012 roku przeciwko meningokokom grupy C ogółem zaszczepione zostały 62 osoby.

W roku 2012 zarejestrowano także 2 przypadki inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes*, tj. o 3 mniej niż w roku poprzednim i 1 przypadek inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae*.

Ponadto zarejestrowano w 2012 roku 1 przypadek lambliozy, 1 przypadek choroby Creutzfeldta- Jakoba, 1 przypadek zachorowania na AIDS, natomiast nie rejestrowano nowo wykrytych zakażeń HIV.

W 2012r. w szpitalach na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiły 4 ogniska zakażeń szpitalnych. Łącznie ogniska objęły 66 pacjentów oraz 3 osoby z personelu.

W 3 przypadkach były to zakażenia szerzące się drogą pokarmową. Nie ustalono czynnika etiologicznego zachorowań. Były to wirusowe zakażenia jelitowe nie określone.

W Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii wystąpiło ognisko zapalenia płuc u 3 pacjentów, wywołane przez *Staphylococcus aureus* MRSA.

We wszystkich przypadkach ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzone zostały kontrole. Działania epidemiologiczne mające na celu wygaszenie ogniska prowadzone były we współpracy z działającymi w szpitalach zespołami kontroli zakażeń szpitalnych.

W zakresie działalności przeciwepidemicznej w 2012 roku zarejestrowano 2 interwencje, które dotyczyły:

- zakażenia przewodu pokarmowego u pacjentów hospitalizowanych w III Oddziale Rehabilitacji Neurologicznej SP ZOZ „Repty” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętki w Tarnowskich Górach, ul. Śniadeckiego 1. Przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne i kontrolę sanitarną w przedmiotowym szpitalu. Ustalono, że objawy chorobowe wystąpiły u 18 osób, w tym 17 pacjentów i 1 osoby z personelu. Nie ustalono czynnika etiologicznego, zachorowania zakwalifikowano jako wirusowe zakażenia jelit nie określone. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego oraz działań zespołu kontroli zakażeń szpitalnych w związku z wystąpieniem zachorowań. Interwencję uznano jako zasadną.
- wystąpienia dolegliwości żołądkowo – jelitowych u 3 dzieci po kąpielach w basenie kąpielowym odkrytym w Radzionkowie, ul. Księżogórska 90. W ramach nadzoru przeprowadzono kontrolę jakości wody w basenie. W pobranych próbkach wody nie stwierdzono zanieczyszczeń bakteriologicznych mogących stanowić potencjalne zagrożenie dla zdrowia osób korzystających z basenu. Interwencję uznano jako nie zasadną.

2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

W 2012 roku na terenie powiatu tarnogórskiego sprawowano nadzór nad 39 punktami szczepień. Skontrolowano 37 punktów szczepień i przeprowadzono 62 kontrole.

Kontrole podległych punktów szczepień przeprowadzono w zakresie oceny wykonawstwa szczepień ochronnych, prowadzenia dokumentacji oraz gospodarki preparatami szczepionkowymi.

Z przeprowadzonych kontroli sanitarnych w punktach szczepień wynika, że szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane u dzieci, młodzieży i osób dorosłych wykonywane są zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych. Dzieci i młodzież wzywana jest do szczepień systematycznie i na bieżąco.

Dzieci ze środowisk opornych, które nie zgłaszają się w wyznaczonym terminie do szczepienia, bądź w ogóle nie realizują obowiązku szczepień ochronnych zgłaszane są przez poradnie imiennie do PSSE w Bytomiu. PPIS w Bytomiu wystosował 9 wezwań zobowiązujących rodziców bądź opiekunów prawnych tych dzieci do zgłoszenia się do Poradni POZ w celu kontynuacji zaległych szczepień.

Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych oraz z przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2012 wynika, że obowiązkowe szczepienia ochronne u dzieci i młodzieży podlegającej do szczepień w analizowanym okresie zostały wykonane w stopniu dobrym. Nadal obserwuje się jednak spadek wykonawstwa szczepień ochronnych u dzieci starszych i młodzieży. Jest on spowodowany występowaniem środowisk opornych, brakiem złożonej deklaracji do poradni POZ, a także coraz większą aktywnością ruchów antyszczepionkowych.

3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego

W ramach systemu telefonicznego powiadamiania alarmowego w sytuacjach szczególnego zagrożenia prowadzone są całodobowe dyżury pod telefonem przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bytomiu.

Numer telefonu alarmowego udostępniony jest placówkom służby zdrowia celem umożliwienia bezpośredniego kontaktu i powiadomienia o podejrzeniach zachorowań, wymagających podjęcia niezwłocznych działań przeciwepidemicznych, w szczególności inwazyjnej choroby meningokokowej w dni robocze poza godzinami pracy i w dni wolne od pracy.

W związku z prowadzonymi w 2012 roku przez Państwową Inspekcję Sanitarną działaniami w zakresie nadzoru nad wstrzymaniem wprowadzania do obrotu alkoholu wyprodukowanego na terytorium Republiki Czeskiej, podejrzanego o skażenie metanolem oraz koniecznością monitorowania zatruc alkoholem metylowym udostępniono szpitalom odrębny numer telefonu celem umożliwienia szybkiego pozyskiwania informacji na temat przypadków zatruc metanolem. Na terenie powiatu tarnogórskiego zarejestrowano 1 śmiertelny przypadek zatrucia metanolem. Przyczyną zatrucia było spożycie alkoholu niewiadomego pochodzenia.

W 2012 roku na terenie powiatu tarnogórskiego nie odnotowano żadnej akcji.

II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

1. Stan sanitarny szpitali

W 2012 roku skontrolowano 4 szpitale na terenie powiatu tarnogórskiego będące pod nadzorem PPIS w Bytomiu:

- NZOZ pw. Św. Kamila prowadzony przez Zakon Posługujących Chorym OO. Kamilianie w Tarnowskich Górach, ul. Bytomska 22,
- NZOZ Zakład Pulmonologii w Tarnowskich Górach, ul. Lipowa 3,
- SP ZOZ „REPTY” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętki w Tarnowskich Górach, ul. Śniadeckiego 1.
- Ośrodek Leczniczo- Rehabilitacyjny dla Dzieci i Młodzieży Kamieniec – Zbrosławice, w skład którego wchodzi 2 obiekty,

W nadzorowanych szpitalach łącznie przeprowadzono 25 kontroli, mandatów karnych nie nałożono. Ponadto skontrolowano 1 szpital będący pod nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w związku z wystąpieniem ognisk zakażeń szpitalnych, w którym przeprowadzono 2 kontrole.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarno – higienicznymi wydano 1 decyzję administracyjną, która dotyczyła poprawy stanu sanitarno – higienicznego obiektów, tj. malowania pomieszczeń, wymiany zniszczonych mebli.

Ponadto w 1 przypadku wydano zalecenia doraźne dot. stosowania sprzętu jednorazowego użytku (kieliszki na leki) zgodnie z zaleceniami producenta, usunięcia zagrzybienia przy brodzikach w pomieszczeniu higieniczno- sanitarnym dla pacjentów.

Na wniosek strony PPIS w Bytomiu wydał 1 decyzję zmieniającą termin wykonania zarządzeń ujętych w uprzednio wydanej decyzji.

Pranie bielizny szpitalnej odbywa się w przypadku wszystkich szpitali w pralniach zewnętrznych na podstawie zawartej umowy. W oddziałach szpitalnych brudna bielizna gromadzona jest w workach płóciennych lub foliowych umieszczanych na stelażach lub w zamykanych pojemnikach i składowana przed przekazaniem do pralni w brudownikach lub magazynach brudnej bielizny. Czysta bielizna przechowywana jest w magazynach czystej bielizny lub w wydzielonych na ten cel zamykanych szafach.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną szpitalną.

Wszystkie szpitale wytwarzają odpady medyczne zakaźne i posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre przedmioty składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w magazynach odpadów. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

W szpitalach przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi.

Szpitala posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątania i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego.

Stan sanitarno - higieniczny szpitali z roku na rok ulega sukcesywnej poprawie. Na bieżąco realizowane są obowiązki nałożone w wydanych decyzjach.

Ponadto przeprowadzono kontrole tematyczne szpitali pod kątem oceny pomieszczeń i urządzeń celem wydania opinii w formie decyzji. Wydano 8 decyzji, 2 o spełnieniu wymagań, natomiast 6 o braku spełnienia wymagań. Zaopiniowano program dostosowania pomieszczeń do obowiązujących wymagań dla 2 szpitali. Pozostałe szpitale posiadają programy dostosowania zaopiniowane przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów.

W szpitalach przeprowadzono również kontrole działalności zespołów i komitetów kontroli zakażeń zakładowych.

W 2012r. szpitalach na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiły 4 ogniska zakażeń szpitalnych, w tym: w SP ZOZ „REPTY” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętki - 2 ogniska zakażeń szpitalnych, w - NZOZ Szpital im. dr B. Hagera, znajdującym się pod nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

W zakresie nadzoru nad opracowaniem ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzono łącznie 4 kontrole, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości

Ponadto skontrolowano 1 podmiot leczniczy, udzielający całodobowych świadczeń zdrowotnych, będący filią podmiotu leczniczego zlokalizowanego poza terenem nadzorowanym przez PPIS w Bytomiu – NZOZ EsteDerm Estetyka i Dermatologia Centrum Dermatologii Estetycznej i Chirurgii w Tarnowskich Górach, będący filią zakładu opieki zdrowotnej w Skoczowie

Przeprowadzono łącznie 3 kontrole. Kontrola sanitarna wykazała nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego obiektu, przeprowadzania procesu sterylizacji i przechowywania narzędzi po sterylizacji. Nałożono mandat karny w wysokości 300 zł. Wszczęto postępowanie administracyjne. Strona usunęła nieprawidłowości, co stwierdzono w trakcie kontroli sprawdzającej. Decyzji administracyjnej nie wydano. Postępowanie administracyjne zostało umorzone.

Ponadto przeprowadzona kontrola działalności zespołu i komitetu kontroli zakażeń szpitalnych wykazała nieprawidłowości dotyczące braku zgodnych z przepisami kwalifikacji członków zespołu kontroli zakażeń szpitalnych. Wydano decyzję.

2. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych

Na terenie powiatu tarnogórskiego nadzorem objętych jest 7 podmiotów leczniczych niebędących przedsiębiorcami, w skład których wchodzi 21 obiektów i 76 podmiotów leczniczych będących przedsiębiorcami ze 148 obiektami. W okresie sprawozdawczym w grupie podmiotów leczniczych nie będących przedsiębiorcami skontrolowano 6 podmiotów, w których przeprowadzono 14 kontrole i 35 podmiotów leczniczych będących przedsiębiorcami, w których przeprowadzono 82 kontrole sanitarne.

Skontrolowane podmioty lecznicze nie będące przedsiębiorcami oceniono: 5 jako dobre i 1 jako dostateczny – SPZOZ Radzionków, ul. Gajdasa 1 i 4. Posiada on pozytywnie zaopiniowany przez PPIS w Bytomiu program dostosowania do wymogów rozporządzenia MZ. Wymienione w programie odstępstwa świadczą o konieczności podjęcia wielkonakładowych działań w celu dostosowania tego obiektu do obowiązujących standardów.

Wszystkie skontrolowane podmioty lecznicze będące przedsiębiorcami oceniono jako dobre. Podmioty te bądź to spełniają wymogi kolejnych rozporządzeń MZ., bądź posiadają pozytywnie zaopiniowane programy dostosowania do wymogów rozporządzeń w niewielkim zakresie.

Wszystkie podmioty lecznicze, podobnie jak w latach ubiegłych są zaopatrywane w wodę do spożycia z ujęć, które są pod stałym nadzorem tut. Stacji. Woda jest przydatna do spożycia. Placówki te zaopatrzone są w odpowiednią ilość sprzętu jednorazowego użytku. Pracownicy posiadają odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej w ilości wystarczającej. W obiektach stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku oraz bielizna jednorazowa. Bielizna jednorazowa po użyciu traktowana jest jako odpad komunalny - pakowana w worki foliowe i usuwana do pojemników przeznaczonych na te cele. Bielizna brudna wielokrotnego użytku zbierana jest do worków foliowych i do chwili odbioru w celu przewozu do pralni gromadzona jest w wydzielonych pomieszczeniach porządkowych lub wydzielonych magazynach bielizny brudnej. Zapas bielizny czystej przechowywany jest w magazynach lub w wydzielonych szafach.

Podmioty wytwarzające odpady medyczne posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania. Ostre narzędzia składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w wydzielonych chłodnych pomieszczeniach lub w chłodziarkach przeznaczonych wyłącznie do tego celu. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

Odpady medyczne pozostałe gromadzone są w plastikowych zamykanych pojemnikach wyłożonych workami foliowymi. Usuwane są do ogólnych kontenerów na odpady komunalne, które są własnością zakładów oczyszczania miasta. W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono nieprawidłowego postępowania w tym zakresie.

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji oraz mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątania i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

W 2012 roku wydano 55 decyzji o spełnieniu lub braku spełnienia wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia: z dnia 2 lutego 2011r. lub rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012r, w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Zaopiniowano w formie decyzji 12 programów dostosowania do wymogów rozporządzenia MZ.

3. Inne podmioty lecznicze wykonujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne.

Nadzorem PPIS w Bytomiu objęte są 4 Stacje Opieki należące do NZOZ Caritas Diecezji Gliwickiej usytuowane w Tarnowskich Górach, Miasteczku Śląskim, Zbrośławicach, świadczące usługi medyczne w zakresie rehabilitacji leczniczej i opieki w domu pacjenta i w Krupskim Młynie – w zakresie rehabilitacji.

Wymienione obiekty skontrolowane były w roku sprawozdawczym na wniosek strony w celu wydania opinii (w formie decyzji) o spełnieniu w tym obiekcie wymogów rozporządzenia MZ z dnia 2 lutego 2011r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej. Trzy obiekty spełniają wymogi cytowanego rozporządzenia. Stacja Opieki w Krupskim Młynie przy ul. Krasickiego 2 wymaga dostosowania do wymogów rozporządzenia w zakresie bezszczelinowego połączenia ścian z podłogami. Pomijając wymagania zawarte w rozporządzeniu MZ, obiekt ten wyraźnie odbiega od standardu pozostałych.

Ponadto nadzorem objęte są 2 filie podmiotów leczniczych udzielające ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych. W 2012r. skontrolowano 1 obiekt. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

Bieżącym nadzorem objęty jest również punkt medyczny zlokalizowany na terenie Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice w Pyrzowicach.

W związku z organizacją na terenie Polski Turnieju UEFA EURO 2012 Port Lotniczy został wytypowany jako lotnisko rezerwowe. W 2012 r. przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną, w trakcie której dokonano oceny stanu sanitarnego punktu medycznego oraz oceny spełnienia wymagań Międzynarodowych Przepisów Zdrowotnych oraz realizacji wymagań określonych w przepisach dotyczących szkodliwych czynników biologicznych.

Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

Port lotniczy posiada całodobowe zabezpieczenie medyczne – dyżury pełni lekarz i pielęgniarka.

Na terenie portu znajdują się pomieszczenia przeznaczone do udzielania świadczeń medycznych:

- punkt pierwszej pomocy – zlokalizowany w Terminalu A w części ogólnodostępnej, w skład którego wchodzi gabinet badań lekarskich oraz 2-lóżkowa sala obserwacyjna dla pacjentów wraz z pomieszczeniem higieniczno – sanitarnym,
- izolator zakaźny – przeznaczony do czasowej izolacji osób z podejrzeniem choroby zakaźnej, zlokalizowany w Terminalu B od strony płyty lotniska. Składa się z śluzy – pomieszczenia dla personelu medycznego oraz pomieszczenia pobytu pacjenta wraz z węzłem sanitarnym.

Postępowanie z odpadami medycznymi jest prawidłowe. Odpady odbierane są po uzgodnieniu telefonicznym przez specjalistyczną firmę. W obiekcie stosowana jest wyłącznie bielizna jednorazowa.

Punkt medyczny wyposażony jest w środki ochrony indywidualnej: kalosze, kombinezony „Tychem”, kombinezony ochronne przeciwko skażeniom biologicznym, maski z filtrami Hepa, gogle, rękawiczki ochronne, fartuchy jednorazowe, izolatory transportowe ABC przeznaczone do transportu pacjentów z podejrzeniem choroby wysoce zakaźnej, a także preparaty dezynfekcyjne.

Port lotniczy dysponuje ambulansem, przeznaczonym do działań ratowniczych w obrębie lotniska. W związku z możliwością zawleczenia chorób zakaźnych z innych krajów utrzymywana jest stała współpraca ze służbami medycznymi lotniska oraz ze Strażą Graniczną w celu szybkiego podjęcia działań przeciwepidemicznych.

4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy

W 2012r. skontrolowano 41 obiektów spośród 171 prywatnych gabinetów lekarskich, będących w ewidencji PSSE w Bytomiu, przeprowadzając łącznie 43 kontrole, w tym 29 kontroli sanitarnych, 1 kontrolę sprawdzającą, 13 kontroli na wniosek strony w związku z wydaniem opinii.

Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono.

Przeprowadzona kontrola wykazała w 1 obiekcie nieprawidłowości dotyczące: braku dozownika z preparatem do dezynfekcji rąk oraz preparatu do dezynfekcji powierzchni, braku zawartej umowy na odbiór odpadów zakaźnych do utylizacji, braku urządzenia chłodniczego do przechowywania odpadów medycznych oraz procedury postępowania z odpadami medycznymi. Wydano zalecenia doraźne, które zostały wykonane.

W prywatnych gabinetach lekarskich używana jest głównie bielizna jednorazowego użytku, która w zależności od stopnia zanieczyszczenia jest przekazywana do utylizacji jako odpad medyczny zakaźny lub jako odpad medyczny pozostały.

Wytwarzające odpady medyczne podmioty posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych zawarte z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre narzędzia składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w chłodziarkach przeznaczonych na ten cel. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

Odpady komunalne gromadzone są w plastikowych zamykanych pojemnikach wyłożonych workami foliowymi. Usuwane są do ogólnych kontenerów na odpady komunalne, które są własnością zakładów oczyszczania miasta.

W 2012r. w trakcie przeprowadzonych kontroli w 1 obiekcie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi.

W gabinetach opracowane są i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego.

Stan sanitarny pozostałych skontrolowanych gabinetów został oceniony jako dobry.

5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek

Pod nadzorem znajdują się 4 praktyki pielęgniarek. W 2012r. przeprowadzono łącznie 5 kontroli na wniosek strony w związku z wydaniem opinii. Wszystkie praktyki zlokalizowane są na terenie szkół i świadczone są w nich usługi na rzecz uczniów szkoły.

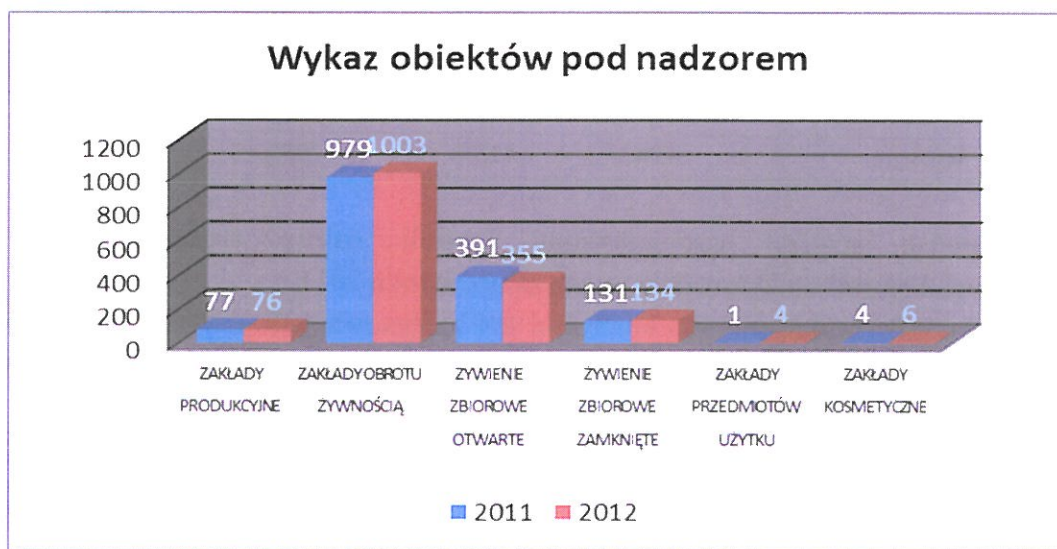
Wnioski:

1. Stan sanitarny szpitali ulega znacznej poprawie, zalecenia ujęte w decyzjach wydanych przez PPIS w Bytomiu wykonywane są na bieżąco.
2. Stan sanitarny prywatnych gabinetów lekarskich ulega sukcesywnej poprawie. Celem prowadzonego nadzoru powinno być między innymi wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego oraz postępowania z odpadami medycznymi.
3. Podsumowując prowadzony w 2012 roku nadzór epidemiologiczny nad zachorowaniami na choroby zakaźne stwierdzono, że istotnym problemem epidemiologicznym na terenie działalności PPIS w Bytomiu analizowanym okresie było występowanie w podmiotach leczniczych zakażeń szpitalnych, a w szczególności ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową o etiologii wirusowej. Sytuacja ta wymaga kontynuowania ścisłej współpracy z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych w celu szybkiego pozyskiwania informacji o podejrzeniu wystąpienia ogniska oraz niezwłocznego wdrożenia działań przeciwepidemicznych.
4. Pomimo działań podejmowanych ze strony poradni POZ, jak również PPIS w Bytomiu problemem pozostają nadal osoby uchylające się od szczepień ochronnych.

III. Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W roku 2012 pracownicy Sekcji NS/HŻŻ na terenie powiatu tarnogórskiego, skontrolowali **807** zakładów branży spożywczej, zakładów materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakładów kosmetycznych, co stanowi 51,14% obiektów zewidencjonowanych przez Stację.

Na terenie powiatu tarnogórskiego najliczniejszą grupę obiektów stanowią zakłady obrotu żywnością oraz zakłady żywienia zbiorowego otwartego. W grupie zakładów obrotu żywnością największy odsetek stanowią sklepy spożywcze. Porównując ilość nadzorowanych obiektów można stwierdzić, że w 2012 roku liczba obiektów będących pod nadzorem sekcji NS/HŻŻ, zmniejszyła się w stosunku do 2011 roku o 0,32%.

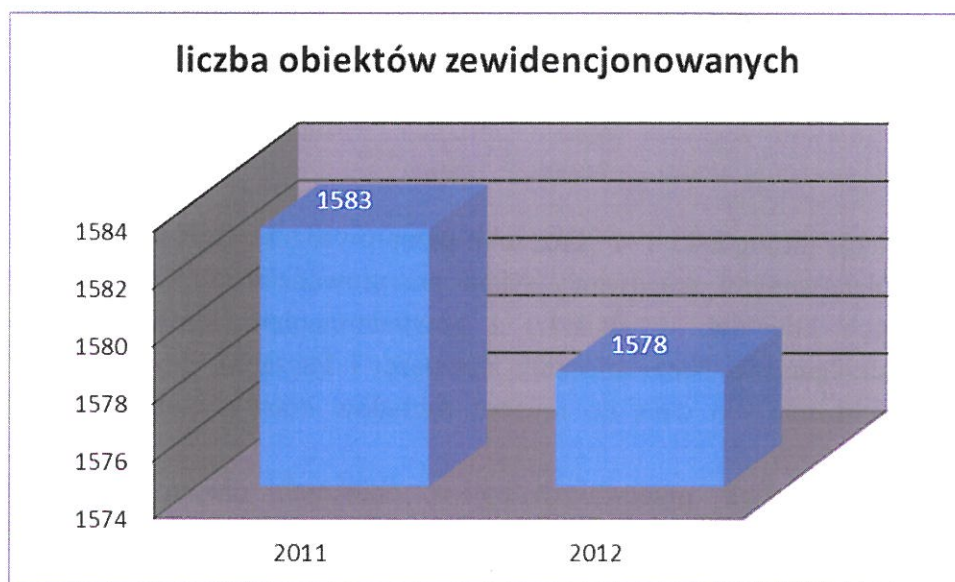
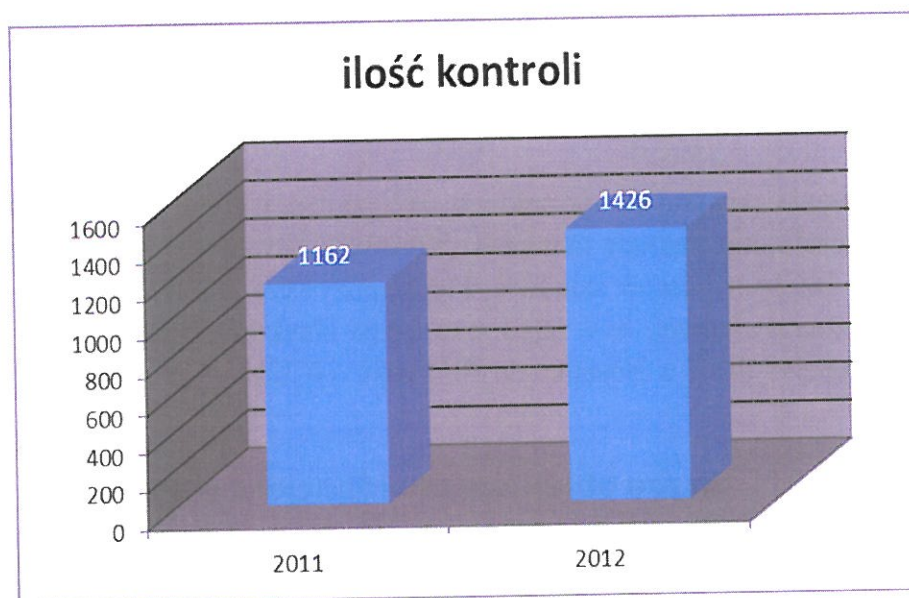

Tabela 1. Zestawienie liczbowe ilości kontroli zaplanowanych i wykonanych w roku 2012.

Rodzaj obiektu	Powiat Tarnogórski			
	2011		2012	
	zaplanowane	wykonane	zaplanowane	wykonane
Produkcja	65	62	64	58
Obrót	240	198	291	236
Żywnienie otwarte	140	107	98	74
Żywnienie zamknięte	49	46	38	36
Razem	494	413	491	404

Dokonując analizy harmonogramu kontroli należy stwierdzić, że liczba zaplanowanych kontroli obiektów była mniejsza niż w roku 2011.

W roku 2012 wykonano 404 kontroli z 491 zaplanowanych. Przyczyną niewykonania planu kontroli była likwidacja zakładu lub zawieszenie działalności przez przedsiębiorcę.

W powiecie tarnogórskim w 2012 roku przeprowadzono ogółem 1426 kontroli. Poza kontrolami zaplanowanymi pracownicy sekcji przeprowadzili szereg kontroli związanych z interwencyjnych klientów, w związku z powiadomieniem RASFF/RAPEX (Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach), czy kontroli na wniosek strony o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów branży spożywczej, bądź zmiany właściciela obiektu.

Najwięcej kontroli przeprowadzono w obiektach obrotu żywnością tj. 909, w zakładach żywienia zbiorowego otwartego o 41,06% więcej kontroli. Zmniejszyła się natomiast liczba kontroli w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego o 41,6% w stosunku do 2011 roku. Ilość kontroli przeprowadzona w zakładach produkcyjnych utrzymuje się na poziomie roku 2011 i wynosi 97.

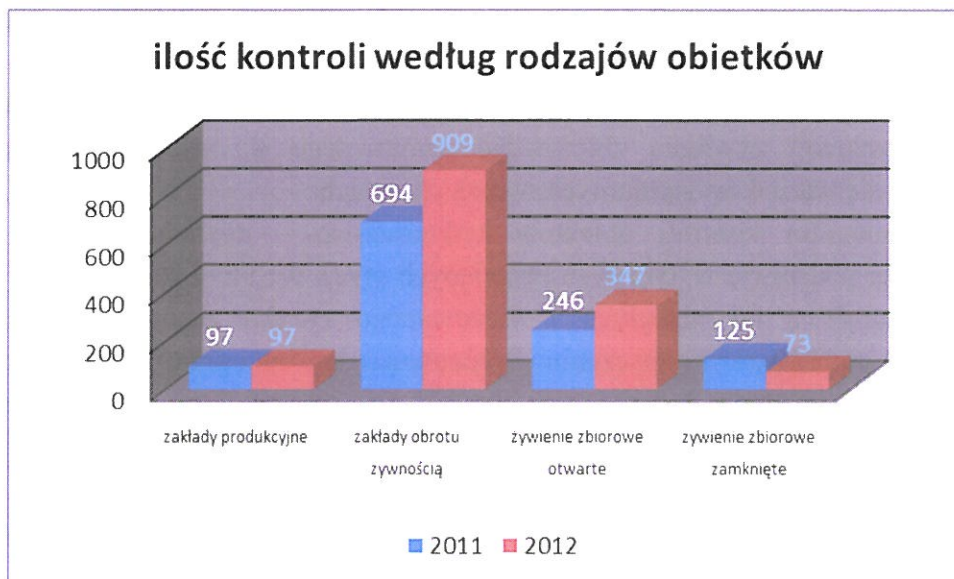
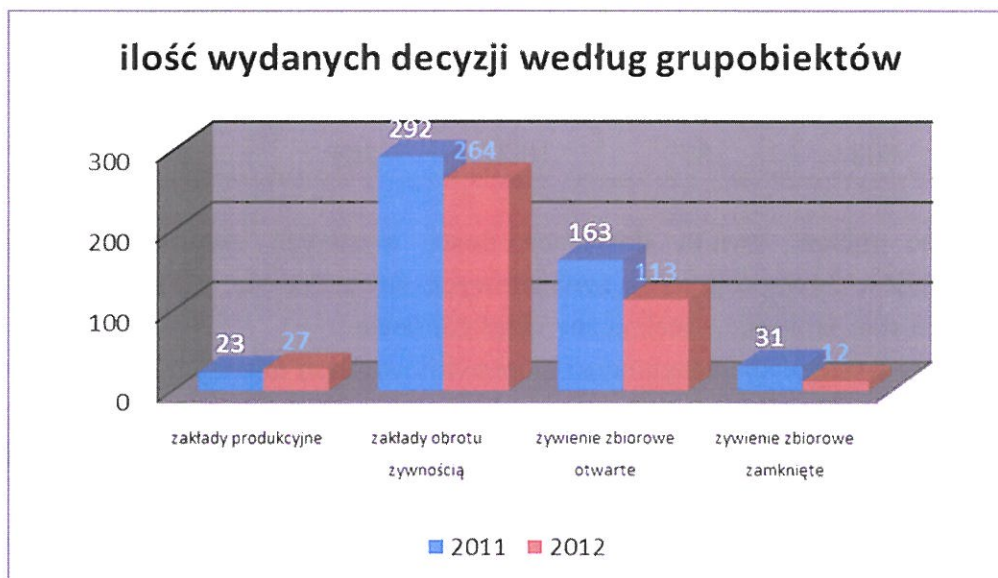

Tabela 2. Zestawienie liczbowe lata 2011 i 2012

Rok	Ilość obiektów nadzorowanych		Ilość obiektów skontrolowanych		Ilość kontroli		Ilość wydanych decyzji		Ilość wydanych postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę		Ilość nałożonych mandatów na kwotę	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Powiat tarnogórski	1583	1578	808	807	116	1426	509	416	5 - 1815	-	123 - 20750	84 - 13050;

W roku 2012 na obiekty zlokalizowane na terenie powiatu tarnogórskiego wydano ogółem 416 decyzji, co stanowi **18,27%** mniej decyzji niż w stosunku do 2011 roku.

Analizując ilość wydanych decyzji według grupy obiektów można zaobserwować, iż w roku 2012 najwięcej decyzji administracyjnych wydano w przypadku zakładów obrotu żywnością i zakładów żywienia zbiorowego otwartego. Ilość decyzji wydanych na zakłady produkcyjne utrzymuje się na podobnym poziomie jak w roku 2011. Najmniej decyzji wydano na zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego tj. zaledwie 12 co świadczy o polepszeniu się warunków sanitarnych w tych obiektach.

Harmonogram kontroli obiektów żywnościowo – żywieniowych na rok 2012 opracowano na podstawie wytycznych przesłanych przez WSSE – Katowice oraz w oparciu o analizę kontroli z lat ubiegłych i szacowanego ryzyka zanieczyszczenia żywności w obiektach o podstawowym znaczeniu. Opracowując harmonogram kontroli brano również pod uwagę wykonywanie dodatkowych działań związanych z powiadomieniami RASFF i RAPEX, a także realizowanie poleceń GIS i WIS w Katowicach w oparciu o plan poboru próbek laboratoryjnych. Ponadto ujęto zadania związane z nadzorem żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością importowanymi z krajów trzecich i eksportowanymi poza granice Unii Europejskiej.

1. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny obiektów produkujących, wprowadzających do obrotu środki spożywcze.

Stan sanitarno – techniczny obiektów produkujących, wprowadzających do obrotu środki spożywcze w poszczególnych grupach na terenie powiatu tarnogórskiego w dalszym ciągu zachowany jest w stopniu dobrym.

Tabela 3. Zestawienie liczbowe wydanych decyzji zarządzających w latach 2011 i 2012.

	Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2011 r.			Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2012 r.		
	Ogółem	Ilość wydanych decyzji represyjnych	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych decyzji represyjnych	% obiektów złych
powiat tarnogórski	808	87	10,77	803	64	7,97

Analizując roczne wyniki dotyczące ilości wydanych decyzji zarządzających wszystkich zakładów żywnościowo – żywieniowych stwierdza się, iż w bieżącym roku sprawozdawczym stan sanitarno – techniczny uległ poprawie.

Najczęściej występujące uchybienia i nieprawidłowości to między innymi:

- zły stan techniczny pomieszczeń (brudne, zakurzone, ze śladami zagrzybienia i licznymi zaciekami powierzchnie ścian, zniszczona powierzchnia podłóg, z ubytki w wykładzinie podłogowej lub w płytkach podłogowych, brak prawidłowej wentylacji),
- brak prawidłowej funkcjonalności pomieszczeń (krzyżowanie się dróg czystych z brudnymi – szczególnie w obiektach długo istniejących),

- brak wydzielonych pomieszczeń do obróbki wstępnej warzyw i owoców oraz zmywalni naczyń stołowych,
- brak prawidłowych warunków (urządzeń) do dezynfekcji naczyń stołowych,
- brak punktów wodnych z bieżącą ciepłą i zimną wodą do mycia rąk w pomieszczeniach produkcyjnych,
- niewystarczająca powierzchnia pomieszczeń produkcyjnych (niedostosowana do zakresu prowadzonej działalności),
- brak prawidłowego zaplecza socjalnego dla pracowników (szatni),
- niedostateczna ilość magazynów do ilości przechowywanej i produkowanej czy wprowadzanej do obrotu żywności.

Tabela 4. Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych w latach 2011 i 2012.

	Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2011 r.			Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2012 r.		
	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych
powiat tarnogórski	808	123	15,22	803	84	10,46

Dokonując oceny skontrolowanych obiektów stwierdzić należy, ilość obiektów o złym stanie sanitarno-technicznym uległa zmniejszeniu, a zatem sytuacja w 2012 roku uległa poprawie. W roku sprawozdawczym nałożono o 39 mniej mandatów w stosunku do ubiegłego roku. Procent obiektów o złym stanie sanitarnym w zmniejszył się 10,46%.

Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości to:

- brak bieżącego porządku i czystości w pomieszczeniach socjalnych, produkcyjnych i na sali sprzedaży,
- brak zachowanej ciągłości łańcucha chłodniczego i nieprawidłowe magazynowanie żywności nietrwałej mikrobiologicznie (tj. poza urządzeniem chłodniczym, w temperaturze wyższej niż zalecanej przez producenta, brak segregacji w urządzeniach chłodniczo – zamrażalniczych),
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak lub nieaktualne zaświadczenia do celów sanitarno – epidemiologicznych od pracowników,
- źle wydzielone stanowiska produkcyjne,
- brak lub źle działająca kontrola wewnętrzna, w tym brak opracowanej, wdrożonej i utrzymanej dokumentacji kodeksu GHP / GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych.

W oparciu o harmonogram poboru próbek w roku 2012 do badań laboratoryjnych na terenie powiatu tarnogórskiego pobrano 231 próbek produktów żywnościowych tj. o 20 próbek więcej niż w roku 2011.

Próbki zostały przebadane w następujących kierunkach:

- pod względem mikrobiologicznym przebadano 112 próbek laboratoryjnych,
- pod względem organoleptycznym przebadano 17 próbek laboratoryjnych,
- pod względem fizykochemicznym przebadano 66 próbek laboratoryjnych,
- pod względem znakowania oceniono 95 próbek laboratoryjnych,
- pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych przebadano 32 próbek laboratoryjnych.

W wyniku przeprowadzonych badań dyskwalifikacji uległo 42 próbek, Pod względem mikrobiologicznym liczba próbek poddanych dyskwalifikacji wynosiła 36, pod względem organoleptyki 0, pod względem fizykochemii 0, pod względem znakowania 3, natomiast pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych nieprawidłową ocenę uzyskały 3 próbki.

Najczęstszymi przyczynami kwestionowania środków spożywczych były:

- Pod względem zanieczyszczeń biologicznych – zanieczyszczenia szkodnikami zbożowo – mącznymi;
- Pod względem mikrobiologicznym – obecność bakterii: *Enterobacteriaceae*, *Salmonella*.

3. Piekarnie

W dalszym ciągu podobnie jak w latach ubiegłych prowadzony był wzmożony nadzór sanitarny w zakładach produkcyjnych typu piekarnie i cukiernie. Na terenie powiatu tarnogórskiego zewidencjonowano 43 piekarnie, a skontrolowano 33 obiekty. W 6 skontrolowanych zakładach pobrano 11 próbek sanitarnych – wytrzepek z koszyków oraz zmiotek, z czego 3 próbki zostały zdyskwalifikowane.

W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych wydano 2 decyzje administracyjno – zarządzające przeprowadzenie skutecznej dezynsekcji wszystkich pomieszczeń produkcyjnych i magazynowych zakładu oraz zapewnienie prawidłowego stanu sanitarno – higienicznego wyposażenia zakładu używanego do wypieku wyrobów piekarniczych – koszyczków, poprzez skuteczną dezynsekcję.

4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF

W roku 2012 pracownicy Sekcji HŻŻ w ramach powiadomień alarmowych RASFF/RAPEX na terenie miasta Bytom przeprowadzili 30 kontroli interwencyjnych głównie w sklepach wielkopowierzchniowych, jak również w innych obiektach w przypadku wskazania w powiadomieniu adresów zakładów, do których mogły dotrzeć kwestionowane środki spożywcze lub materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Wszystkie powiadomienia uwzględniane były również podczas kontroli kompleksowych oraz tematycznych. W większości zakładów nie stwierdzono na stanie ekspedycyjnym lub magazynowym kwestionowanego produktu lub został on wycofany ze sprzedaży i przesłany do producenta lub magazynu centralnego (w przypadku sieci handlowych) przez właścicieli obiektów.

5. Kontrola graniczna

W 2012 roku na terenie podległym nadzorowi Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bytomiu zostało przeprowadzono 49 kontroli granicznych, natomiast w ubiegłym roku przeprowadzono 23 kontrole.

W roku sprawozdawczym wydano 47 świadectw spełniających wymagania zdrowotne przez środek spożywczy/materiał lub wyrób przeznaczony do kontaktu z żywnością przekraczający granicę. Nie wydano wspólnotowych dokumentów wejścia (CED), jak również nie wydano świadectwa spełnienia wymagań zdrowotnych przez substancje pomagającą w przetwarzaniu.

Ponadto nie wydano świadectwa o nie wyrażeniu zgody na przywóz środków spożywczych/materiałów lub wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością / substancji pomagających w przetwarzaniu.

W roku sprawozdawczym wykonano o połowę mniej kontroli granicznych niż w 2011 roku, Skontrolowano 29 partii środków spożywczych oraz 51 partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Przyczyną różnic w liczbie importowanych partii środków spożywczych jest mniejsza liczba wniosków o dokonanie kontroli granicznej przez importerów sprowadzających towar z krajów trzecich, no co PPIS w Bytomiu nie ma wpływu.

6. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami

W roku sprawozdawczym w ewidencji znajdowała się 1 wytwórnia oraz 3 miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, z czego skontrolowano 2 obiekty obrotu materiałami. Nie skontrolowano miejsc produkcji. Ogółem przeprowadzono 8 kontroli sanitarne w w/w obiektach.

W roku 2012 przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych oraz skontrolowano 2 obiekty obrotu kosmetykami w zakresie bezpieczeństwa stosowania kosmetyków będących w obrocie. W ewidencji znajduje się 6 obiektów obrotu kosmetykami.

Ogólny stan sanitarno – porządkowy i techniczny obiektów nie budził zastrzeżeń, zapewniony jest dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody, poszczególny asortyment posegregowany przechowywany jest na wydzielonych regałach i półkach, nie stwierdzono kosmetyków przeterminowanych. W bieżącym roku sprawozdawczym do badań laboratoryjnych pobrano 5 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków.

7. Akcje.

W 2012 roku na terenie powiatu Tarnowskich Gór zostały przeprowadzone 4 akcje ogólnopolskie zorganizowane przez GIS w Warszawie w zakresie wprowadzania do obrotu środków spożywczych zagrażających zdrowiu ludzkiemu. do tych akcji zaliczamy:

- W związku z decyzją GIS z dnia 28 lutego 2012 r. Nr GIS-BŻ/RA-426-03-08-5/KS/MK/12 upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bytomiu w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzali kontrole sanitarne w zakresie wprowadzania do obrotu sól techniczną jako sól spożywczą. Na terenie miasta Radzionków stwierdzono wprowadzania do obrotu i stosowanie do produkcji środków spożywczych oraz żywności kwestionowanej soli. Jednakże przedmiotowa sól po zabezpieczeniu jej na protokół zatrzymania przez przedstawicieli Policji została wycofana z obrotu i produkcji oraz zwrócona przez właścicieli obiektów do producenta. W ramach akcji pobrano również do badań laboratoryjnych próbki soli. Badania nie wykazały odstępstw od obowiązujących norm.
- W związku z decyzją GIS z dnia 27 lipca 2012 r. Nr GIS PR-073-32/RSZ/12 upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bytomiu zgodnie z wykazem od GIS oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzali kontrole sanitarne w zakresie wstrzymania wprowadzania do obrotu i wycofania z obrotu na okres 18 miesięcy suplementu diety pod nazwą „Be Man” i „No END”.

Kontrole te zostały przeprowadzone w zakładach wprowadzających do obrotu środki spożywcze (małe i duże sklepy spożywcze, sklepy z suplementami diety, w tym dla sportowców) oraz w innych obiektach użyteczności publicznej takich jak: stacje benzynowe, sklepy sex-shop, kioski firmy KOLPORTER, RUCH, wypożyczalnie video, apteki, jak również automatów vendingowych umiejscowionych w toaletach Centrów Handlowych. W trakcie czynności kontrolnych przeprowadzono 51 kontroli sanitarnych w zakładach będących pod nadzorem PPIS w Bytomiu.

- W związku z decyzją GIS z dnia 16 września 2012 r. Nr GIS PR-073-35/MB/12 upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bytomiu przeprowadzali kontrole sanitarne w zakresie wstrzymania wprowadzania do obrotu na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres 1 miesiąca napojów alkoholowych o zawartości powyżej 20% alkoholu wyprodukowanych na terytorium Republiki Czeskiej. Decyzje GIS dostarczono do 373 zakładów będących pod nadzorem PPIS w Bytomiu. W trakcie czynności kontrolnych przeprowadzono 66 kontroli sanitarnych zakładów wprowadzających do obrotu napoje alkoholowe, w których zabezpieczono 507 opakowania alkoholu pochodzenia czeskiego. W sumie przy współudziale przedstawicieli Policji przeprowadzono 439 kontroli w w/w zakresie. Ponadto w ramach akcji pobrano 2 próbki alkoholu pochodzącego z Czech od nielegalnego producenta, który był sprzedawany na targowisku przez osobę pochodzenia

ukraińskiego. Badania laboratoryjne przedmiotowych próbek alkoholu jednak nie wykazały obecności metanolu.

- W związku z pismem GIS w Warszawie z dnia 17 lutego 2012 r. Nr GIS-BŻ-WS-422-17/EN/12/1 w sprawie przekazania kopii pisma Prokuratora Rejonowego w Kaliszu dotyczącego śledztwa prowadzonego w sprawie nieprawidłowości zaistniałych przy produkcji żywności na bazie suszu jajecznego o niewłaściwej jakości zdrowotnej upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bytomiu przeprowadzali w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego kontrole w zakresie wstrzymania wprowadzania do obrotu i stosowania do produkcji przedmiotowego suszu.

W ramach czynności kontrolnych Policja w Radzionkowie zabezpieczyła na protokół zabezpieczenia 5 partii suszu jajecznego a Inspekcja Sanitarna pobrała 25 próbek przedmiotowego środka spożywczego do badań laboratoryjnych w zakładach obrotu żywnością (2 hurtownie spożywcze). Pobrane próbki żywności zostały zdyskwalifikowane ze względu na obecność bakterii z grupy Enterobacteriaceae.

8. EURO 2012

W okresie od 01.01.2012 do 01.07.2012 przeprowadzono 196 kontroli sanitarnych w ramach EURO 2012. Dodatkowo przeprowadzono 10 kontroli sanitarnych w okresie od 02.07.2012 do 15.07.2012.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w 12 zakładach stwierdzono nieprawidłowości bieżącego stanu sanitarno – higienicznego, co stanowi 42% obiektów objętych wzmożonym nadzorem. W 100% wyegzekwowano właściwy stan sanitarno – higieniczny.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w obiektach objętych wzmożonym nadzorem ze względu na EURO 2012:

- brak aktualnych zaświadczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych;
- przeterminowane środki spożywcze znajdujące się w obrocie;
- brudne powierzchnie ścian;
- brak mydła w płynie i ręczników jednorazowego użytku;
- brak bieżących zapisów zgodnie z dokumentacją GHP;
- nieprawidłowe procesy mycia i dezynfekcji naczyń stołowych (widoczne zastoiny wody oraz resztki pokarmowe);
- brak bieżącej czystości w zakładzie;
- brak segregacji żywności;
- nieprawidłowe przechowywanie odzieży osobistej (w przypadkowych miejscach), brak dostępu do szafki na odzież;
- przechowywanie sprzętu gastronomicznego w szatni dla personelu;
- brak oznakowania na środkach spożywczych;
- nieprawidłowe przechowywanie jaj;

W ramach przeprowadzonych kontroli sanitarnych 7- krotnie wykonano pomiar spalania tłuszczu smażalniczego w 2 zakładach. Wyniki pomiaru nie budziły zastrzeżeń.

Nie pobrano próbek żywności do badań laboratoryjnych w związku z EURO 2012.

Kontrole zakładów objętych wzmożonym nadzorem ze względu na lokalizację na szlakach przemieszczania się turystów (np. dworcach kolejowych, autobusowych, lotniskach, trasach wzmożonego ruchu samochodowego), restauracjami hotelowymi, restauracjami i barami, pubami, klubami, zakładami cateringowymi, nad obiektami na polach namiotowych, gastronomią „przydrożną”, itp.

Okres	Liczba obiektów objętych wzmożonym nadzorem	Liczba kontroli	Liczba obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości	Liczba decyzji administracyjnych (bez rachunków)	Liczba mandatów karnych/kwota
01.01.2012 - 30.04.2012 r.	28	103	12	5	10 – 1400zł
01.05.2012 - 25.05.2012 r.	28	40	0	0	0
26.05.2012 - 07.06.2012 r.	28	22	0	0	0
08.06.2012 - 01.07.2012 r.	28	31	0	0	0

9. Działalność interwencyjna

Ilość interwencji zarejestrowanych ogółem: 31 w tym anonimowych: 21.

Ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS ogółem: 28 w tym anonimowych: 19; zasadnych: 13 w tym anonimowych zasadnych: 9.

Ilość interwencji przekazanych do innych organów ogółem 3 w tym anonimowych 2.

L.p	Przedmiot interwencji	Ilość wniesionych interwencji ogółem	Interwencje rozpatrzone przez PPIS					Interwencje przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami		
			ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS	ilość wykonanych w związku z tym kontroli	ilość wydanych decyzji /zaleceń	Uwagi (m. in. podać ilość i kwotę mandatów)	Ilość interwencji zasadnych / niezasadnych	Ilość interwencji przekazanych	Wstępne rozpoznanie-kontrola	Nazwa organu i inne uwagi
1.	Zły stan sanitarno – higieniczny	14	14	15	4/5	8/1200	7/7	0	0	-
2.	Zła jakość zdrowotna żywności	17	14	13	2/2	3/500	3/11	3	0	PIW Tarnowskie Góry (3)
	SUMA	31	28	28	6/7	11/1700	10/18	3	0	

Podsumowując w roku sprawozdawczym powiecie tarnogórskim podobnie jak w roku ubiegłym najwięcej przyjętych interwencji dotyczyło zgłoszenia sprzedaży żywności o złej jakości zdrowotnej w zakładach obrotu żywnością.

W roku 2012 ilość przyjętych i rozpatrzonych interwencji zmniejszyła się o 62% w porównaniu do roku 2011, gdzie zgłoszono i rozpatrzono 45 interwencji.

Wnioski:

1. Infrastruktura budynków w dużym stopniu wpływa negatywnie na stan sanitarno – techniczny obiektów żywnościowo – żywieniowych znajdujących się na nadzorowanym terenie. Często zakłady usytuowane są w starych budynkach z niefunkcjonalnością pomieszczeń wchodzących w skład zakładu.
2. Ilość wydanych decyzji zarządzających w roku 2012 zmniejszyła się w stosunku do roku 2011, co świadczy o polepszeniu warunków technicznych w zakładach przez właścicieli zakładów.
3. W roku sprawozdawczym nałożono mniejszą ilość mandatów za bieżący stan czystości i porządku w zakładach w porównaniu do roku ubiegłego. Świadczy to o poprawie warunków sanitarno – zdrowotnych w zakładach.
4. Zwiększyła się liczba obiektów posiadających wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP, natomiast w większej liczbie kontrolowanych zakładów stwierdza się brak utrzymania i prowadzenia zapisów wynikających z dokumentacji zapewniającej bezpieczeństwo żywności.
5. W roku sprawozdawczym zmniejszyła się liczba wniesionych interwencji konsumentów w porównaniu do roku ubiegłego, co wskazuje na większą świadomość reżimu higienicznego właścicieli obiektów, aczkolwiek zarówno w roku 2011 jak i 2012 większa część przeprowadzonych kontroli wykazała niezasadność interwencji.
6. W 2012 roku w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdza się większą ilość zdyskwalifikowanych próbek w porównaniu do 2011 roku. Przyczyny kwestionowania próbek w 2012 roku były podobne jak w poprzednim roku, głównie dotyczyły zakresu mikrobiologii oraz zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych.

IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia oraz wody do kąpieli

1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach do zaopatrywania w wodę

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę na terenie powiatu 138,5 tys.

Zaopatrzenie w wodę - ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody na terenie powiatu w m³/d: śr. 18161,9.

Łącznie w 2012r na terenie powiatu tarnogórskiego, w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano 319 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym 302 próbki, pod względem bakteriologicznym 255 próbek. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, zapach, pH azotany, nikiel, ołów, twardość, żelazo, mangan) stwierdzono w 34 próbkach wody, a wskaźników mikrobiologicznych w 6 próbkach (Enterokoki, ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$).

Liczba awarii ogółem – 486.

Zarejestrowano 3 interwencje: w tym 1 zasadna.

Wydano 10 decyzji: 3 dot. zatwierdzenia laboratorium, 2 dot. dopuszczenia wody do spożycia, 5 dot. materiałów i preparatów stosowanych do uzdatniania i przesyłania wody do spożycia (w tym 2 również zezwalające na wykorzystywanie wody do spożycia).

MIASTO RADZIONKÓW

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 17,2 tys.

Zaopatrzenie w wodę – zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:

– woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach – śr. 2175 (SUW Bibiela, SUW Miedary).

Miasto zaopatrywane jest w wodę dostarczaną z sieci magistralnej Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach, pochodzącą z nadzorowanych przez PPIS w Bytomiu Stacji Uzdatniania Wody „Bibiela” w Miasteczku Śląskim oraz „Miedary” w Tarnowskich Górach.

Kontrola jakości wody, dostarczanej odbiorcom w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę prowadzona jest w wyznaczonych na terenie miasta 2 punktach monitoringowych.

W 2012r na terenie miasta w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym 23 próbki wody. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność) stwierdzono w 2 próbkach wody a wskaźników mikrobiologicznych w 1 próbce (ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$).

Ogółem wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Radzionkowa oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba wykazanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Radzionkowie awarii na sieci wodociągowej wynosiła 183.

MIASTO TARNOWSKIE GÓRY

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 60,9 tys.

Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:

- woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 6136 (SUW Miedary)
- woda dostarczana przez PW i K Tarnowskie Góry z ujęć własnych –
- Opatowice, Strzybnica, uj. nr 3 ul. Opolska (łączna produkcja śr. 1120)
- woda dostarczana woda dostarczana z SUW GCR „Repty” – śr. 122; uj. CHM- śr. 721 (zakup wody przez PW i K Tarnowskie Góry)

Miasto zaopatrywane jest w wodę pochodzącą z ujęć wód głębinowych, eksploatowanych do celów wodociągowych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach, tj. uj. Opatowice, uj. nr III, ul. Opolska, uj. Strzybnica oraz zakupywaną przez to Przedsiębiorstwo z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – Stacje Uzdatniania Wody „Miedary” w Tarnowskich Górach i „Bibiela” w Miasteczku Śląskim. Do sieci miejskiej eksploatowanej przez PWiK Tarnowskie Góry podawana jest również woda ze Stacji Uzdatniania Wody eksploatowanej przez Górnośląskie Centrum Rehabilitacji „Repty” w Tarnowskich Górach oraz z ujęcia należącego do Centrum Handlowo Magazynowego w Tarnowskich Górach, ul. Zagórska (włączone ponownie do eksploatacji od czerwca 2012r).

Na podstawie wyników prowadzonych w 2012r. kontrolnych badań, wodę w urządzeniach zbiorowego zaopatrzenia, tj. dostarczaną przez PW i K Tarnowskie Góry z ujęć własnych i zakupywaną z GPW Katowice, CHM Tarnowskie Góry oraz GCR „Repty” oceniono jako przydatną do spożycia. Tym niemniej woda z ujęcia Centrum Handlowo Magazynowego wykazuje wysoką zawartość chromu, która nie przekracza dopuszczalnej wartości ale jest niestabilna i okresowo bliska górnej granicy normy.

Dla potrzeb własnych użytkowników eksploatowane są zlokalizowane na terenie miasta ujęcia należące do zakładów „FASER” S.A., PKP Tarnowskie Góry „Grupa Las” i „Zamet” oraz Agencji Inicjatyw Gospodarczych S.A. w Tarnowskich Górach (ujęcie zasila obiekt Park Wodny, ul. Obwodnica 8). Woda z w/w ujęć odpowiadała wymaganiom dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Liczba zgłoszonych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach awarii wodociągowych wynosiła 115.

Nadzorem sanitarnym tut. Stacji objęte było również źródło naturalne zlokalizowane w dzielnicy Repty Śląskie. Z uwagi na wysoką zawartość azotanów woda jest nieprzydatna do spożycia.

W 2012r na terenie Tarnowskich Gór w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano 113 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym - 103, pod względem bakteriologicznym - 81.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, żelazo, mangan, ołów) stwierdzono w 9 próbkach wody, a wskaźników mikrobiologicznych w 1 próbce (ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$).

MIASTECZKO ŚLĄSKIE

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 7,5 tys.

Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m^3/d :

- woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 255 (SUW Bibiela)
- woda dostarczana przez PW i K Tarnowskie Góry, zakupywana z ujęcia Huty Cynku „Miasteczko Śląskie” – śr. 523

Miasto zaopatrywane jest w wodę dostarczaną przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach, zakupywaną ze Stacji Uzdatniania Wody „Bibiela” Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach oraz z ujęcia Huty Cynku „Miasteczko” w Miasteczku Śląskim.

W 2012r. monitoring jakości wody wodociągowej prowadzono w dwóch wyznaczonych punktach kontrolnych dla poszczególnych stref zasilania.

W 2012r. z urządzeń wodociągowych na terenie miasta pobrano 27 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym 27 próbek, pod względem bakteriologicznym 16 próbek. Wodę oceniono jako przydatną do spożycia. Liczba awarii sieci wodociągowej wynosiła – 11.

MIASTO KALETY

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 8,7 tys.

Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m^3/d :

- woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 936 (SUW Bibiela)

Miasto jest zaopatrywane w wodę o dobrej jakości, dostarczaną z miejskiej sieci wodociągowej, zasilanej wodą zakupywaną z Stacji Uzdatniania Wody „Bibiela” GPW Katowice.

W 2012r. z urządzeń wodociągowych na terenie Kalet pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym 6 próbek wody.

Liczba awarii miejskiej sieci wodociągowej wynosiła – 19.

GMINA KRUPSKI MŁYN

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 3,4 tys.

Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:

- *woda dostarczana z eksploatowanych przez gminę urządzeń wodociągowych SUW Kolonia Ziętek, SUW Potępa, ujęcie Krupski Młyn ,ul.Główna – łączna ilość produkowanej wody – śr. 512*

Wodę dostarczaną odbiorcom z eksploatowanych przez Gminę Stacji Uzdatniania Wody Kolonia Ziętek i Potępa, ul. Sportowa oraz zakupowaną z ujęcia Zakładu „Nitroerg” S.A. w Krupskim Młynie (do sierpnia 2012r) oceniono jako przydatną do spożycia.

W kwietniu 2012r dopuszczono do eksploatacji nowe ujęcie w Krupskim Młynie, ul. Główna, z którego do sierpnia 2012r woda była wykorzystywana dla potrzeb basenu kąpielowego odkrytego w w/w miejscowości. Od sierpnia 2012r ujęcie to zaopatruje w wodę przeznaczoną do spożycia odbiorców na terenie całego Krupskiego Młyna. Tym samym gmina zaprzestała zakupu wody z ujęcia Zakładu „Nitroerg” S.A.

Woda podawana do sieci z przedmiotowego ujęcia spełnia wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia. Natomiast na sieci wodociągowej stwierdza się przekroczenia manganu i miejscowo żelaza. W związku z powyższym wystąpiono do gminy o ustalenie i usunięcie przyczyny istniejącego stanu.

Nadzorem sanitarnym objęty był również wodociąg Ośrodka Harcerskiego w Borowianach. W 2012r woda była dopuszczona do spożycia.

W 2012r na terenie Gminy w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody pobrano 36 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym 32 próbki, pod względem bakteriologicznym 28 próbek. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, twardość, pH, żelazo, mangan) stwierdzono w 10 próbkach wody a wskaźnika mikrobiologicznego w 3 próbkach (ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C, Enterokoki).

Liczba awarii wynosiła – 21.

GMINA TWORÓG

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 8,1 tys.

Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:

- *woda dostarczana z eksploatowanych przez ZUK sp. z o.o. Tworóg urządzeń wodociągowych SUW Tworóg, Połomia, Mikołeska, Wojska – łączna ilość produkowanej wody – śr. 766*
- *woda dostarczana z ujęcia Boruszowice Przed. Ekologicznego BCD S.A. w likwidacji*
- *śr.180 (zakup wody przez ZUK sp. z o.o. w Tworogu)*

W oparciu o wyniki prowadzonego w 2012 r. monitoringu jakości wody z eksploatowanych przez Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Tworogu urządzeń wodociągowych wodę dostarczaną ze Stacji Uzdatniania Wody – Połomia, Mikołeska, Wojska i Tworóg oraz zakupywaną z ujęcia Boruszowice Przedsiębiorstwa Ekologicznego BCD S.A. w likwidacji oceniono jako przydatną do spożycia.

Poza kontrolą jakości wody w urządzeniach wodociągowych zbiorowego zaopatrzenia ludności, będących w gestii Gminy, nadzorem sanitarnym objęte były wodociągi eksploatowane przez Firmę „BLER” Sp. z o.o. Ubojnia Brynek, ul. Zakładowa 1 oraz Zespół Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku.

Z uwagi na ponadnormatywną zawartość manganu i żelaza oraz mętność i barwę woda ze Stacji Uzdatniania eksploatowanej przez Ubojnię w Brynku, dla potrzeb własnych zakładu nie spełniała wymagań organoleptycznych i fizykochemicznych określonych dla wody do spożycia.

Okresowo odchylenia od wymagań fizykochemicznych (ponadnormatywna zawartość manganu) wykazywała również woda z wodociągu Z.Sz.L i E w Brynku.

W 2012r z urządzeń wodociągowych na terenie gminy, w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano 27 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym 24 próbki, pod względem bakteriologicznym 27 próbek. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, żelazo, mangan, zapach) stwierdzono w 6 próbkach wody, a wskaźników mikrobiologicznych w 1 próbce (ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$).

Liczba awarii urządzeń wodociągowych należących do Gminy wynosiła – 9.

GMINA ZBROSŁAWICE

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 15,7 tys.

Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:

- woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 1543 (SUW. Zawada)
- zakupywana z PWiK Zabrze(st.nr III Świętoszowice)- śr.72
- zakupywana z ZUK sp.z o.o. Tworóg(SUW Wojska)- śr.36
- woda z dostarczana z eksploatowanej przez ZGK i M Zbrostawice SUW Miedary-Kopanina- śr.212
- woda dostarczana z wodociągu Przedsiębiorstwa Nasiennego Księży Las (sprzedaż dla odbiorców indywidualnych i zbiorowych) – śr. 104

W oparciu o wyniki prowadzonego w 2012 r. monitoringu jakości wody z eksploatowanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Zbrostawicach urządzeń wodociągowych dostarczaną odbiorcom wodę, pochodzącą z SUW Miedary-Kopanina oraz zakupywaną z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach (SUW „Zawada”) PWiK Zabrze (st. głębinowa S-III Świętoszowice) i ZUK Tworóg (SUW Wojska) oceniono jako przydatną do spożycia.

Poza zbiorowym zaopatrzeniem, niewielka część ludności korzysta z wody dostarczanej z wodociągu Przedsiębiorstwa Nasiennego „Księży Las” (ujęcie własne zakładu). W 2012r woda z tego wodociągu spełniała wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W 2012r z urządzeń wodociągowych na terenie gm. Zbrosławice pobrano 41 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym 41 próbek, pod względem bakteriologicznym 35 próbek. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, żelazo, mangan) stwierdzono w 2 próbkach wody.

Liczba awarii urządzeń wodociągowych należących do Gminy wynosiła –21.

GMINA ŚWIERKLANIEC

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 11,4 tys.

Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:

- woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 1894 (SUW Bibiela)
- woda dostarczana z eksploatowanego przez ZW i K w Świerkłańcu ujęcia Nakło Śląskie, ul. Wapienna- śr.0,4.

Gmina zaopatrywana jest w wodę do spożycia zakupywaną z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów Katowice, pochodzącą ze Stacji Uzdatniania Wody „Bibiela” w Miasteczku Śląskim.

Jedynie niewielka część odbiorców (ok.15 osób) korzysta z wody pochodzącej z eksploatowanego przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerkłańcu ujęcia Nakło Śląskie, ul. Wapienna.

Dostarczaną odbiorcom wodę oceniono jako przydatną do spożycia.

W 2012r z urządzeń wodociągowych na terenie gm. Świerklaniec pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym 15 próbek wody. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, żelazo) stwierdzono w 2 próbkach wody

Liczba awarii wynosiła –91.

GMINA OŻAROWICE

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 5,6 tys.

Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:

- woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice - (SUW Bibiela) –śr. 128
- woda zakupywana z GZGWiK Mierzęcice – śr. 3,5
- woda dostarczana z gminnych ujęć Pyrzowice i Tąpkowice łączna ilość produkowanej wody (śr. prod. 723).

Gmina zaopatrywana jest w wodę pochodzącą z eksploatowanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach ujęć Pyrzowice i Tąpkowice oraz zakupowaną z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach (Stacja Uzdatniania Wody „Bibiela” w Miasteczku Śląskim) i GZGWIK w Mierzęcicach.

Wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie gminy Ożarowice oceniono jako przydatną do spożycia.

Tym niemniej, w oparciu o wyniki prowadzonego monitoringu jakości wody stwierdza się, że woda pochodząca z ujęcia Pyrzowice odznacza się znaczną, utrzymującą się w górnej granicy normy zawartością azotanów, z tendencją do okresowych przekroczeń dopuszczalnej wartości dla tego parametru. W związku z powyższym, w razie konieczności zapewnienia właściwej jakości wody prowadzone jest mieszanie z wodą zakupowaną z GZGW i K Mierzęcice lub GPW Katowice.

W 2012r z urządzeń wodociągowych na terenie gminy pobrano 31 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym- 31, pod względem bakteriologicznym - 19.. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, azotany, nikiel) stwierdzono w 3 próbkach wody.

Liczba awarii wynosiła –16

2. Ocena jakości wody w basenach i kąpieliskach

W 2012r. na terenie powiatu eksploatowane były 3 baseny kąpielowe kryte (miasto Tarnowskie Góry) oraz 3 sezonowe (1-w gminie Tworóg, 1-w gminie Krupski Młyn, 1-w Radzionkowie).

Na podstawie przeprowadzonych badań (160 próbek wody, w tym kwestionowanych pod względem bakteriologicznym - 4) jakość wody w basenach krytych oceniono jako dobrą.

W basenach sezonowych (11 próbek wody pobranej z niecek basenowych, w tym kwestionowanych pod względem bakteriologicznym- 2) jakość wody w 2 oceniono jako dobrą a w 1 jako niepewną (basen Ośrodka Wypoczynkowego w Brzeźnicy).

Nadzorem sanitarnym tut. Stacji objęte były także 3 miejsca wykorzystywane do kąpieli, w tym 2 zorganizowane na zbiorniku wody powierzchniowej „Nakło-Chechło”, gm. Świerklaniec i 1 na zbiorniku wody powierzchniowej „Kalety-Zielona” w Kaletach.

Na podstawie wyników badań (10 pobranych próbek), przedłożonych przez organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpieli zorganizowanych na w/w zbiornikach wodę oceniono jako przydatną do kąpieli

Zarejestrowano 2 interwencje dot. jakości wody w basenie kąpielowym (niezasadne).

3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego i zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej

Skontrolowano jakość ciepłej wody w 31 obiektach, w tym:

- domy pomocy społecznej -5,
- domy wycieczkowe -1,
- domy zakonne -1,

- dom zakonny/inne świadczące usługi hotelarskie/specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy -1,
- motele -1,
- hotele -4,
- inne świadczące usługi hotelarskie -10,
- inne zakłady opieki zdrowotnej (podmioty lecznicze-szpital) -2,
- internaty-2,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze (placówki z pobytem całodobowym) -2,
- specjalne ośrodki szkolno- wychowawcze (placówki z pobytem całodobowym) -1,
- zakłady pielęgnacyjno - opiekuńcze (podmioty lecznicze) -1.

Ponadnormatywną liczbę bakterii legionella, pozwalającą uznać sieć za skolonizowaną stwierdzono w 9 obiektach, w tym:

- domy pomocy społecznej -1, Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia Św. Karola Boromeusza, Nakło Śląskie, ul. Główna 8,
- dom zakonny/inne świadczące usługi hotelarskie/specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy-1, Salezjański Ośrodek Szkolno- Wychowawczy, Tarnowskie Góry, ul. Śniadeckiego 1,
- motele-1, Motel "DRABEK" Sp. J., Tarnowskie Góry, ul. Skośna 15 ,
- hotel -1, Hotel "Pałac Kawalera", Świerklaniec ul. Parkowa 30,
- inne świadczące usługi hotelarskie-1, Pokoje Gościnne Irena Głęb, Nakło Śląskie, ul. Barbary 3,
- inne zakłady opieki zdrowotnej (podmioty lecznicze-szpital) -1, obiekt Zakładu Pielęgnacyjno - Opiekuńczego Psychiatrycznego dla Dzieci i Młodzieży, Zbrosławice, ul. Batorego 8,
- internaty-1, ZSL i E im. St. Morawskiego w Brynku, Brynek, Park 4,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze (placówki z pobytem całodobowym) -1, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, Radzionków, ul. Gen. Sikorskiego 7A,
- specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze (placówki z pobytem całodobowym)-1, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Tarnowskie Góry, ul. Strzelców Bytomskich 7.

W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nakazał podjęcie działań mających na celu zapewnienie właściwej jakości wody.

Wydano 9 decyzji, w tym 1 z terminem natychmiastowej wykonalności (internat – ZSL i E im. St. Morawskiego w Brynku, Brynek, Park 4).

Do końca 2012r, przeprowadzone przez właścicieli obiektów działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody w 4 obiektach (internaty-1; młodzieżowe ośrodki wychowawcze (placówki z pobytem całodobowym) -1; specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze (placówki z pobytem całodobowym) -1; inne zakłady opieki zdrowotnej (podmioty lecznicze-szpital) -1.

Ponadto poprawa jakości ciepłej wody nastąpiła również w 5 obiektach tj.:

- domy pomocy społecznej -2 (Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Ojców Kamilianów, Zbrosławice, ul. Wolności 34; Dom Pomocy Społecznej "Przyjaźń", Tarnowskie Góry, ul. Włoska 24),
- inne świadczące usługi hotelarskie-1 (Gościniec Pama, Celiny, ul. Męczenników 25),

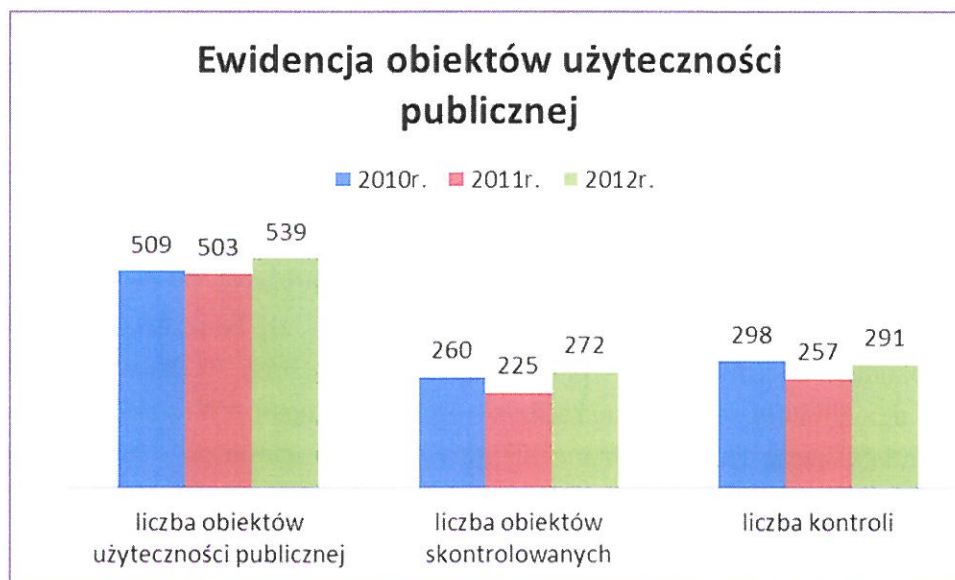
- szpitale -2 (Wielospecjalistyczny Szpital Powiatowy S.A., Tarnowskie Góry, ul. Opolska 21, Wielospecjalistyczny Szpital Powiatowy im. dr B. Hagera, Tarnowskie Góry, ul. Pyskowicka 47-51), w których w 2011 r. stwierdzono skolonizowanie sieci.

Ogółem w 2012r na obecność bakterii legionella pobrano 155 próbek wody, w tym zakwestionowano – 40.

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Bieżący nadzór nad obiektami użyteczności publicznej dotyczy licznych i różnorodnych obiektów, co powoduje zróżnicowanie wymagań sanitarnych, jakim powinny odpowiadać obiekty należące do poszczególnych grup obiektów. W roku sprawozdawczym nadzorem objętych było 539 obiektów, skontrolowano 272 obiekty, w których przeprowadzono 291 kontroli.

Poniższy wykres, sporządzony na podstawie danych z okresu 3 minionych lat dokumentuje ponad 7% przyrost ilości obiektów użyteczności publicznej w powiecie tarnogórskim blisko 21% wzrost ilości skontrolowanych obiektów i ponad 13% wzrost ilości przeprowadzonych kontroli w 2012r. w odniesieniu do roku 2011.

Wśród obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym najliczniejszą grupę stanowią zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej. Mniej liczne grupy stanowią: ustępy publiczne, domy pomocy społecznej, dworce autobusowe i kolejowe, hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie, noclegownia, obiekty sportowe, obiekty kulturalno – widowiskowe, tereny rekreacyjne z piaskownicami, cmentarze, zakłady pogrzebowe, sekcje, baseny kąpielowe kryte i odkryte, areszt śledczy, apteki i punkty apteczne, sklepy z odzieżą używaną, targowiska, transport publiczny, parkingi i inne, kontrolowane w ramach bieżącego nadzoru, doraźnie lub akcyjnie.

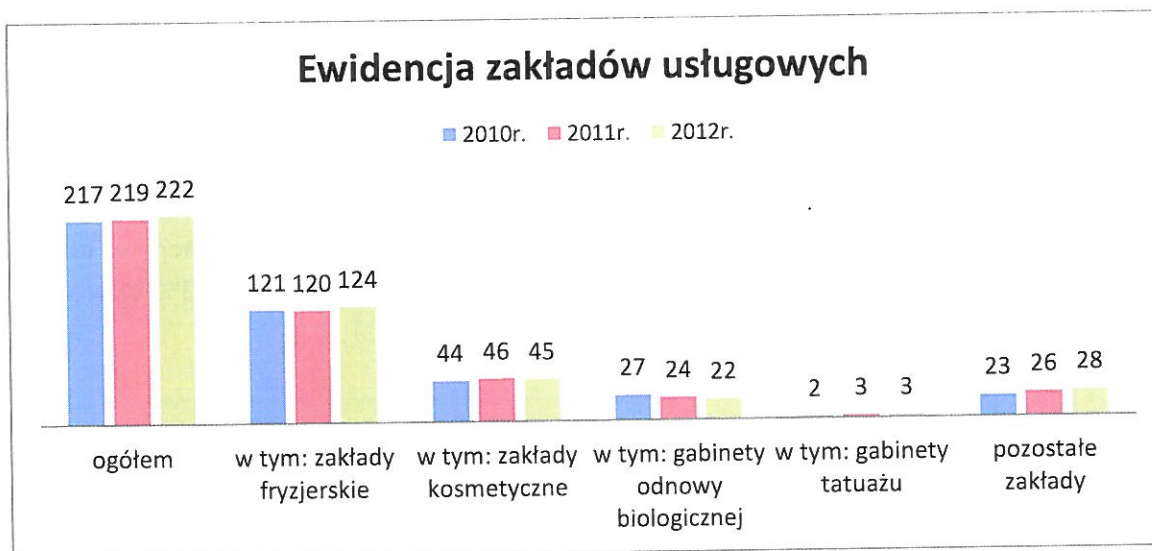
Poniżej opisano grupy obiektów reprezentowane najliczniej oraz obiekty o znaczeniu strategicznym dla powiatu tarnogórskiego.

1. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług

Ogółem w ewidencji PSSE w Bytomiu są 222 zakłady należące do tej grupy obiektów, w tym: 124 to zakłady fryzjerskie, 45- zakłady kosmetyczne, 3- gabinety tatuażu, 22- gabinety odnowy biologicznej, 28 to zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż

jedna z usług. Poniższe zestawienie obejmuje dane z ostatnich 3 lat i dowodzi, że jest to bardzo stabilna grupa obiektów użyteczności publicznej.

W 2012 roku skontrolowanych zostało 98 zakładów, przeprowadzono 113 kontroli sanitarnych. W minionym roku wydano 9 decyzji administracyjnych i 2 decyzje prolongujące. Nałożono 10 mandatów karnych na łączną kwotę 1100,- zł. Najczęstszymi przyczynami nakładania mandatów karnych były: przeterminowane lub brak środków dezynfekcyjnych, niewłaściwa dezynfekcja, brudne narzędzia, ogólny bałagan. W zakładach, w których nałożono mandaty karne za stwierdzone nieprawidłowości sanitarno - higieniczne, wydano zalecenia doraźne, które wykonane zostały terminowo, co potwierdziły kontrole sprawdzające. Wszystkie skontrolowane zakłady oceniono jako dobre.

2. Ustępy publiczne

Pod stałym nadzorem jest 8 ustępów publicznych. Skontrolowano wszystkie i przeprowadzono 12 kontroli. W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości sanitarno - higienicznych w zakresie utrzymania bieżącej czystości w ustępie publicznym zlokalizowanym na terenie marketu, nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego na kwotę 100,- zł. oraz wydano zalecenia doraźne, na okoliczność których przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, która potwierdziła ich wykonanie. Wszystkie ustępy są skanalizowane, woda doprowadzana jest z sieci miejskiej, kabiny ustępowe, podłogi i ściany mają powierzchnie łatwo zmywalne. Obiekty wyposażone są w umywalki z ciepłą i zimną wodą, mydło, ręczniki jednorazowego użytku i papier toaletowy. Stan sanitarno - higieniczny i techniczny był zadowalający, dezynfekcja urządzeń i pomieszczeń była prowadzona na bieżąco.

3. Port Lotniczy

Jedynym portem lotniczym na terenie działania PPIS w Bytomiu jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach. W roku sprawozdawczym, skontrolowany był trzykrotnie, w związku z realizacją wytycznych GIS, których celem było

zintensyfikowanie nadzoru nad obiektami strategicznymi przed i czasie trwania turnieju EURO 2012. Bieżący stan sanitarny pomieszczeń ogólnodostępnych, związanych z obsługą podróżnych - węzłów sanitarnych, ciągów komunikacyjnych, ambulatorium oraz płyty lotniska, oceniono jako dobry. Obiekt niezmiennie zachowuje dobre standardy europejskie.

4. Noclegownia

W roku sprawozdawczym zakończono remont modernizację jedynej noclegowni w Powiecie Tarnogórskim. Mieszkańcom zapewniono korzystanie z pokoi na podstawie decyzji pobytowych. Dostępne są łazienki, kuchnia z magazynem, pralnia, świetlica z telewizorem. Dla osób przyjmowanych interwencyjnie zorganizowano pomieszczenie ogrzewane, wyposażone w miejsca do siedzenia z dostępem do łazienki. Osoby zgłaszające się do noclegowni otrzymują komplet pościeli, ręczników, odzieży i środki higieny osobistej. Łazienki i ubikacje są wyłożone glazurą kafelkową. Noclegownię oceniono jako dobrą.

5. Hotele i obiekty świadczące usługi noclegowe

W ewidencji PPIS w Bytomiu znajdują się 42 obiekty, w tym 6 hoteli, 1 motel, 1 dom wycieczkowy i 34 innych obiektów świadczących usługi noclegowe.

W roku sprawozdawczym nadzorem objętych było 6 hoteli, w których przeprowadzono 7 kontroli sanitarnych. Oprócz hoteli w ciągu minionego roku skontrolowano 1 motel i 1 dom wycieczkowy. Wszystkie obiekty są skategoryzowane. Dysponują jednostkami mieszkalnymi z zespołami higienicznymi. Hotele, motel i dom wycieczkowy mają podpisane umowy z pralniami, bielizna czysta i brudna przechowywana jest w oddzielnych magazynach, wydzielone są pomieszczenia do przechowywania środków czystości, sprzętu porządkowego i środków dezynfekcyjnych. W związku ze stwierdzeniem w jednym hotelu nieprawidłowości polegającej na braku punktu wodnego w pomieszczeniu socjalnym wydano decyzję administracyjną, którą wykonano terminowo. Wszystkie te obiekty ocenia się jako dobre.

Obiekty zaliczone jako pozostała baza noclegowa to przede wszystkim ośrodki stanowiące sezonową bazę noclegową skupioną wokół Zalewu Nakło-Chechło oraz zbiornika wodnego w Kaletach – Zielonej. W 34 obiektach, wchodzących w skład bazy noclegowej, przeprowadzono 39 kontroli. Wszystkie oceniono jako dobre mimo nałożenia grzywny w drodze mandatu karnego w wysokości 100,- zł. w związku ze stwierdzeniem zaniedbań higienicznych w ubikacjach sezonowych typu TOI - TOI na terenie pola namiotowego w Nakle – Chechle. Stwierdzone nieprawidłowości stanowiły podstawę wydania zaleceń doraźnych, które wykonano w całości terminowo, co potwierdziła przeprowadzona kontrola sprawdzająca.

Obiekty posiadają estetycznie zagospodarowane, ogrodzone tereny z dostępem do sanitariatów i bieżącej ciepłej i zimnej wody. Przeprowadzone kontrole nie wykazały również nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

6. Baseny kąpielowe

W ewidencji PPIS w Bytomiu jest 6 obiektów, w tym 3 baseny kryte całoroczne i 3 baseny odkryte - sezonowe. Skontrolowano 3 baseny kryte, w których przeprowadzono 4 kontrole i 3 baseny sezonowe, w których przeprowadzono 6 kontroli. W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości sanitarno – technicznych wydano 2 decyzje nakazujące przeprowadzenie prac remontowych. Nałożono jedną grzywnę w drodze mandatu karnego w wysokości 150,- w związku ze stwierdzeniem uchybień sanitarno – porządkowych w Parku Wodnym. Poprawę w zakresie stanu sanitarno – higienicznego odnotowano także w protokole kontroli sprawdzającej wykonanie decyzji. Pozostałe baseny oceniono jako dobre.

7. Dworzec kolejowy i autobusowy

PPIS w Bytomiu sprawuje nadzór sanitarny nad 1 dworcem kolejowym i 1 dworcem autobusowym. W minionym roku skontrolowano obydwa dworce, przeprowadzając 3 kontrole. Dworzec PKP oceniono jako dobry, dworzec autobusowy jako dostateczny. W 2012r dworzec autobusowy podlegał szeroko zakrojonym pracom modernizacyjnym, których zakończenie planowane na 2013r.

Poza dworcami, kontroli podlega 10 przystanków, w tym 1 komunikacji międzynarodowej i 9 przystanek komunikacji międzygminnej. Skontrolowano 9, oceniono je jako dostateczne - są to zaledwie zadaszone wiaty z ławeczką i koszem na śmieci.

8. Domy pomocy społecznej

W ewidencji jest 7 domów pomocy społecznej. Skontrolowano wszystkie domy pomocy społecznej, przeprowadzono 9 kontroli. W wyniku przeprowadzonych kontroli wszystkie skontrolowane obiekty oceniono jako dobre. Budynki, w których funkcjonują są w dobrym stanie technicznym. Pomieszczenia dostosowane są dla potrzeb osób niepełnosprawnych i z chorobami wieku starczego. Oprócz kompleksowego wyposażenia zapewniona jest opieka lekarsko - pielęgnarska.

9. Sklepy z odzieżą używaną

Z uwagi na potencjalne zagrożenie mogące wystąpić w sytuacji dopuszczenia odzieży używanej do obrotu, podjęto działania mające na celu zewidencjonowanie i objęcie nadzorem sklepów z używaną odzieżą. W ten sposób w ciągu minionego roku powstała baza, w której zewidencjonowanych jest 17 sklepów z odzieżą używaną na terenie powiatu tarnogórskiego. Skontrolowano 7 sklepów przeprowadzając 7 kontroli.

Kontrole, obok oceny stanu sanitarnego, obejmowały sprawdzenie dokumentów potwierdzających przeprowadzenie zabiegów dezynfekcji i dezynsekcji odzieży używanej wprowadzanej do obrotu. Stosowne certyfikaty są w posiadaniu hurtowni odzieży używanej i są udostępniane detalistom. Wszystkie skontrolowane obiekty oceniono jako dobre.

10. Obiekty kulturalne

W ewidencji jest 5 obiektów, w roku sprawozdawczym skontrolowano 2 z nich. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości w Tarnogórskim Centrum Kultury wydano decyzję nakazującą wykonanie drobnych prac remontowych oraz malowanie ścian i sufitów jednego pomieszczenia. Obiekt w niniejszym opracowaniu oceniono jako zły.

11. Środki transportu

W roku sprawozdawczym skontrolowano 14 pociągów, 1 samolot, 3 autobusy komunikacji publicznej i 3 autobusy turystyczne. Kontrole przeprowadzono przed włączeniem pojazdów do ruchu. Nie stwierdzono uchybień sanitarnych. Kontrolami objęto również 3 środki transportu do przewozu zwłok. Wszystkie skontrolowane karawany oceniono jako dobre. Są to pojazdy najczęściej nowe, trwale oznakowane, posiadają zabezpieczenia przed przesuwaniem się trumny w czasie przewozu, wnętrza wykonane z materiałów łatwo zmywalnych.

12. Inne obiekty nie będące obiektami użyteczności publicznej

Składowisko odpadów komunalnych w Tarnowskich Górach, ul. Laryszowska. Eksploatowane w Tarnowskich Górach wysypisko śmieci podlega Firmie Remondis Tarnowskie Góry Sp. z o. o. Na terenie składowiska znajduje się budynek biurowo- socjalny z portiernią. W części socjalnej znajduje się jadalnia, szatnie, natryski oraz sanitariaty. Budynek jest ogrzewany, wyposażony w bojler do ogrzewania wody. Dezynfekcja natrysków oraz wc prowadzona jest na bieżąco. Pracownicy wyposażeni są w odzież ochronną, mają dostęp do apteczki pierwszej pomocy. Teren jest ogrodzony. W skład składowiska, poza budynkiem biurowo- socjalnym, wchodzi zbiorniki odcieków, waga, pompownie, brodzik do mycia kół samochodowych. Zastosowana jest strefa ochronna w postaci pasa zieleni. Na podstawie przeprowadzonej w roku sprawozdawczym kontroli składowisko oceniono jako dobre, nie stwierdzono naruszeń przepisów.

13. Interwencje

W 2012r. z Powiatu Tarnogórskiego wpłynęło 21 interwencji. 14 spraw rozpatrzył PPIS w Bytomiu, 7 interwencji niewłaściwie skierowanych przekazano do rozpatrzenia innym organom: Burmistrzowi Tarnowskich Gór – 2, Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska w Katowicach -3, Wójtowi Gminy Tworóg - , Wójtowi Gminy Zbrosławice – 1.

W związku z interwencjami przeprowadzono 15 kontroli sanitarnych. Interwencje dotyczyły następujących spraw:

- zagrożenia gryzoniami, zwierzętami, insektami (3),
- awarii kanalizacyjnych (2),
- niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej (7),
- złego stanu sanitarnego posesji i nieprawidłowości w zakresie gromadzenia nieczystości płynnych (2).

W stosunku do roku ubiegłego wzrosła liczba zgłoszeń dot. nieprawidłowości w obiektach użyteczności publicznej - w 2011r. - 3, w 2012r. - 8. Kontrole potwierdziły zasadność 3 interwencji. W związku ze stwierdzeniem złych warunków sanitarnych panujących w Parku Wodnym w Tarnowskich Górach wydano decyzję administracyjną i nałożono mandat karny na kwotę 150,- zł. Z powodu potwierdzenia złych warunków sanitarnych w toalecie publicznej w Carrefour w Tarnowskich Górach nałożono mandat na kwotę 100,- zł i wydano zalecenia doraźne. Potwierdzenie nieprawidłowości sanitarno - higienicznych występujących na polu namiotowym nad zalewem Nakło – Chechło skutkowało nałożeniem mandatu karnego na kwotę 100,- zł i wydaniem zaleceń doraźnych. Odnotowane 2 awarie kanalizacyjne w Tarnowskich Górach zostały usunięte zaraz po powiadomieniu administratora, a sprawy dot. uciążliwych lokatorów rozpatrzono pismami. W roku sprawozdawczym z terenu Powiatu Tarnogórskiego nie zgłaszano uciążliwości mieszkaniowych, złego stanu sanitarnego budynków ani innych uciążliwości dot. infrastruktury mieszkaniowej. Taka sytuacja daje podstawy, by określić jako dobry stan zasobów mieszkaniowych powiatu.

14. Akcje i współpraca z innymi jednostkami

Pracownicy Sekcji NS/HK współpracowali z przedstawicielami innych Sekcji w ramach działań mających na celu zabezpieczenie wyrobów alkoholowych pochodzących z Republiki Czeskiej oraz brali udział w dystrybucji materiałów edukacyjnych (noclegownia i dworce).

15. Inne informacje

W roku sprawozdawczym nadzorowano 5 imprez masowych, które przebiegały z zapewnieniem właściwego stanu sanitarnego dla uczestników.

Ponadto w 2012r. wydano 9 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok, z których wykonano 8. Nie odbyła się planowana ekshumacja szczątków żołnierzy na terenie cmentarza parafialnego w Księżym Lesie. Pozostałe ekshumacje zostały przeprowadzone w wyznaczonym terminie pod nadzorem upoważnionych przedstawicieli PPIS w Bytomiu. Wydano 4 decyzje zezwalające na przewóz trumny lub urny, po zaplombowaniu, wydano 32 postanowienia zezwalające na sprowadzenie zwłok z zagranicy. Zaopiniowano 11 projektów regulaminów porządku i czystości w gminach.

Systematycznie kontrolowano obiekty użyteczności publicznej i środki transportu publicznego pod kątem przygotowań do Turnieju UEFA EURO 2012. Prowadzono wzmożony nadzór sanitarny nad obiektami wypoczynku letniego.

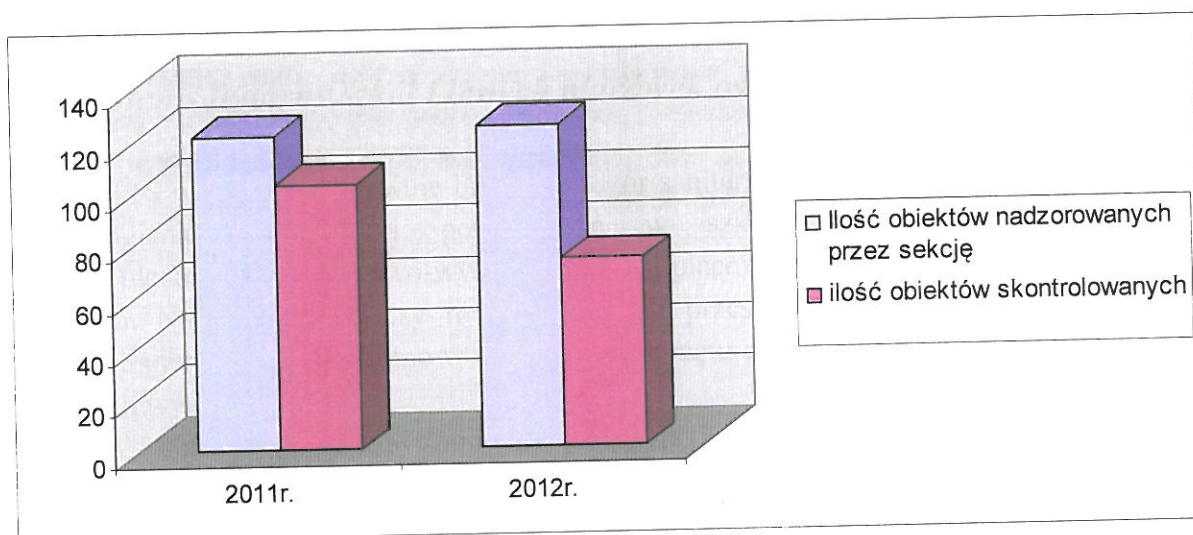
Wnioski:

1. Opiniowanie procedur składanych zgodnie z wymogiem art. 16 ustawy z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, daje podstawy do wnioskowania, że personel świadczący usługi inne niż medyczne, podczas których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek dysponuje wiedzą merytoryczną poniżej oczekiwanej. Mimo, że błędy i braki w składanych procedurach są szczegółowo omawiane podczas instruktaży indywidualnych, często wymagają wielokrotnego powtarzania tych samych wyjaśnień, aż do uzyskania efektu w postaci procedury możliwej do zaakceptowania.
2. W roku sprawozdawczym na terenie Powiatu Tarnogórskiego wydano 13 decyzji administracyjnych i 2 decyzje prolongujące terminy wykonania zarządzeń oraz nałożono 13 grzywien w drodze mandatów karnych na kwotę 1450,- zł.
3. Na podstawie przyjętych i rozpatrzonych na przestrzeni roku sprawozdawczego interwencji, z których zaledwie 5 dotyczyło warunków sanitarnych panujących w budynkach mieszkalnych, stan sanitarny zasobów mieszkaniowych Powiatu Tarnogórskiego można uznać za dobry.

VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych

PPIS w Bytomiu sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad higieną procesów nauczania oraz higieną otoczenia i pomieszczeń w szkołach, żłobkach, przedszkolach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, placówkach wypoczynku oraz uczelniach wyższych. Nadzór ten dotyczy również kontroli przestrzegania przepisów określających wymogi higieniczne i zdrowotne w stosunku do sprzętu używanego w tych podmiotach oraz ośrodkach wypoczynku.

W 2012r. na terenie powiatu tarnogórskiego, bieżącym nadzorem sanitarno-higienicznym objętych było 125 obiektów, skontrolowano w tym okresie 73 obiekty. W porównaniu do roku 2011r. sytuację ilustruje poniższy wykres.

Liczba nadzorowanych obiektów w porównaniu do 2011r. zwiększyła się o 3 nowopowstałe obiekty:

- Przedszkole Niepubliczne „Radosne Słoneczko”, ul. Gwarków 48, 41-922 Radzionków,
- Integracyjne Przedszkole Niepubliczne „Ptasi Raj”, pl. Jana Pawła II nr 4, 41-922 Radzionków,
- Punkt Przedszkolny „Domowe Przedszkole”, ul. Słoneczników 23, 42-606 Tarnowskie Góry.

1. Stan sanitarny placówek oświatowo-wychowawczych

Szkoły

W 2012r. pod nadzorem ogółem było 59 szkół różnych typów na terenie powiatu tarnogórskiego – w tym:

- 19 szkół w mieście Tarnowskie Góry,
- 6 szkół w Radzionkowie,
- 3 szkoły w Kaletach,

- 3 szkoły w Miasteczku Śląskim,
- 28 szkół na terenie gmin powiatu.

W 2012r. skontrolowano 28 szkół. Wydano 9 decyzji administracyjnych zarządzających, w tym 2 decyzje dotyczyły doprowadzenia ciepłej bieżącej wody do pomieszczeń sanitarnych dla uczniów, natomiast pozostałe dotyczyły złego stanu sanitarno-higienicznego ścian, sufitów i podłóg w pomieszczeniach szkoły, braku osłon punktów świetlnych, złego stanu technicznego stolarki okiennej i drzwiowej. Ponadto wydano 19 decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń wydanych w latach wcześniejszych. Nadal istnieją placówki, w których wydane decyzje administracyjne są kilkakrotnie prolongowane, co powoduje znaczne pogorszenie się zarówno ich stanu sanitarno-higienicznego oraz technicznego i tak np:

- Publiczne Gimnazjum nr 3, ul. Zacisza 17, 42-603 Tarnowskie Góry, decyzja administracyjna z 2004r. z terminem wykonania do 30.12.2013r. po 4 prolongatach – dotyczy złego stanu technicznego stolarki okiennej w budynku szkoły,
- Liceum Ogólnokształcące, pl. Jana Pawła II 8, 41-922 Radzionków -decyzja z 2008r. po 4 prolongatach z terminem wykonania 31.12.2013r., dotyczy złego stanu technicznego pomieszczeń z natryskami na terenie bloku sportowego,
- Szkoła Podstawowa nr 1 ul. Knosały 16, 41-922 Radzionków- decyzja z 2007r. po 5 prolongatach z terminem wykonania 31.12.2013r., dotyczy złego stanu technicznego parkietu w sali gimnastycznej oraz pomieszczeń sanitarnych wraz z natryskami na terenie bloku sportowego.

W czasie kontroli przeprowadzonych w Gimnazjum nr 1 w Tarnowskich Górach i Zespole Szkół w Nakle Śląskim stwierdzono całkowity lub częściowy brak dopływu wody bieżącej ciepłej przy umywalkach w pomieszczeniach sanitarnych dla uczniów. W związku z tym zostały wydane decyzje administracyjne. Decyzje te zostały w bieżącym roku sprawozdawczym w całości zrealizowane. Dodatkowo w bieżącym roku wykonano 17 decyzji administracyjnych wydanych w latach poprzednich, z czego 9 dotyczyło doprowadzenia ciepłej bieżącej wody do wszystkich umywarek w pomieszczeniach sanitarnych dla uczniów. Pozostałe dotyczyły złego stanu sanitarno-higienicznego ścian, sufitów i podłóg w pomieszczeniach szkoły, złego stanu technicznego sprzętu sportowego na boiskach szkolnych, schodów oraz stolarki okiennej, zapewnienia osłon punktów świetlnych w pomieszczeniach szkoły, wyposażenia sal zajęć w meble edukacyjne dostosowane do zasad ergonomii.

Przedszkola i inne formy

W 2012r. pod nadzorem PPIS w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego było 49 przedszkoli, w tym 20 na terenie miasta Tarnowskie Góry.

Pozytywnie zaopiniowano 3 nowoutworzone obiekty:

- Domowe Przedszkole"- Punkt Przedszkolny ul. Słoneczników 23, 42-606 Tarnowskie Góry,

- „Ptasi Raj” – Integracyjne Przedszkole Niepubliczne, pl. Jana Pawła II nr 4, 41-922 Radzionków,
- „Radosne Słoneczko”- Niepubliczne Przedszkole, ul. Gwarków 48, 41-922 Radzionków.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny wszystkich niepublicznych przedszkoli jest prawidłowy.

W roku 2012 skontrolowano 27 przedszkoli. W 3 obiektach wydano decyzje administracyjne zarządzające dotyczące zarówno złego stanu sanitarno-higienicznego ścian i sufitów, braku osłon punktów świetlnych, osłon przed nadmiernym nasłonecznieniem oraz złego stanu technicznego nawierzchni dojścia do placówki.

W bieżącym roku wykonano 4 decyzje administracyjne wydane w latach poprzednich. Decyzje te dotyczyły złego stanu sanitarno-higienicznego podłóg w salach zajęć, złego stanu technicznego stolarki okiennej i drzwiowej, złego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego pomieszczeń i urządzeń sanitariatów, braku osłon punktów świetlnych.

Żłobki

Bieżącym nadzorem PPIS w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego objętych jest 5 żłobków. Skontrolowano 2 z nich. W wyniku przeprowadzonych planowanych kontroli kompleksowych w w/w obiektach stwierdzono prawidłowy stan sanitarno-higieniczny.

Świetlice Środowiskowe

W 2012r. pod nadzorem PPIS w Bytomiu było 5 świetlic środowiskowych, z tego 4 w Tarnowskich Górach, 1 w gminie Kalety. Skontrolowano 3 Świetlice Środowiskowe – nieprawidłowości nie stwierdzono.

2. Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

W zakresie badań problemowych w 2012r. dokonano pomiarów mebli szkolnych i przedszkolnych w wytypowanych placówkach. Skontrolowano w tym obszarze 8 szkół, zmierzono 577 uczniów w 33 oddziałach.

Nieprawidłowości stwierdzono w Szkole Podstawowej w Świerklańcu. W 4 oddziałach stwierdzono 69 nieprawidłowych stanowisk pracy uczniów –niedostosowanych do zasad ergonomii. Wydana decyzja administracyjna. Skontrolowano 4 przedszkola, zmierzono w nich 148 dzieci w 8 oddziałach. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Higieniczna ocena rozkładu zajęć lekcyjnych

W trakcie przeprowadzania kontroli kompleksowych w 2012r. w 13 szkołach dokonywano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych. W wyniku przeprowadzonych ocen stwierdzono, że w placówkach rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny - wymogów § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach uwzględniając potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz stałego czasu rozpoczynania zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia.

Ocena warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

Kontrole w roku bieżącym i latach ubiegłych wykazały liczne nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i sanitarno-technicznego i dotyczyły:

- sal gimnastycznych (brudne ściany i sufity) – wydano 3 decyzji administracyjnych,
- boisk sportowych (zniszczona, nierówna nawierzchnia) - wydano 2 decyzje
- administracyjne zmieniające termin wykonania zarządzeń,
- zapleczy bloków sportowych (brudne ściany i sufity, ubytki w glazurze ściennej w pomieszczeniach zaplecza bloku sportowego, zły stan techniczny wyposażenia i urządzeń sanitarnych) – wydano 2 decyzje administracyjne.

Dyrektorzy 2 placówek oświatowych zarządzeniem wyłączyli z użytkowania pomieszczenia sanitarne wyposażone w natryski ze względu na ich zły stan techniczny i niesprawne urządzenia. Dot: Liceum Ogólnokształcącego w Radzionkowie i Szkoły Podstawowej nr 1 w Radzionkowie.

W bieżącym roku sprawozdawczym wykonano w całości zarządzenia decyzji w Gimnazjum nr 3 w Tarnowskich Górach dotyczące złego stanu technicznego podłogi na zapleczu bloku sportowego.

Ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych

W czasie przeprowadzanych w 2012 roku kontroli sanitarnych szkółach dokonywana była ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych.

Stan sanitarno-higieniczny nie budził zastrzeżeń. Pracownie komputerowe wyposażona są: w osłony przed nadmiernym nasłonecznieniem, stanowiska komputerowe ustawione są z zachowaniem odległość między sąsiadującymi monitorami (nie mniej niż 0,6 m) i posiadają wymagane regulaminy bhp. W miarę posiadanych środków finansowych w/w pracownie sukcesywnie wyposażane są w nowy sprzęt wraz z wyposażeniem.

Ocena warunków w pracowniach chemicznych (używanie substancji i preparatów chemicznych) :

W czasie przeprowadzanych kontroli dokonywano oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach posiadających pracownie chemiczne.

Zarówno w 2011, jak i 2012 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych w kontrolowanych placówkach posiadających pracownie chemiczne. Nie używano w czasie prowadzonych zajęć przeterminowanych substancji i preparatów chemicznych.

W roku sprawozdawczym nie stwierdzono magazynowania tych substancji i preparatów chemicznych na zapleczach – są one na bieżąco przekazywane przez dyrektorów szkół do utylizacji.

Placówki posiadają aktualny spis znajdujących się na stanie niebezpiecznych substancji chemicznych. Niebezpieczne substancje chemiczne są przechowywane zgodnie z zaleceniami w karcie charakterystyki w wydzielonych zamykanych szafach lub w zamykanych zapleczach pracowni. Wszystkie są oznakowane z informacją o szkodliwości dla zdrowia. Pracownie chemiczne wyposażone są w regulamin bhp, apteczki pierwszej pomocy, zlewy z bieżącą wodą.

3. Dożywianie dzieci i młodzieży

Większości szkół posiada własne bloki żywieniowo-żywnościowe, w których przygotowywane są ciepłe posiłki w postaci obiadów jedno lub dwudaniowych.

W 18 skontrolowanych placówkach żywionych było 2029 dzieci, z czego 102 osoby spożywały ciepłe posiłki jednodaniowe. Z posiłków dofinansowanych korzystało 751 dzieci.

Podobnie jak w 2011r. większość szkół podstawowych korzysta z akcji organizowanych przez Agencję Rynku Rolnego finansowanych przez Unię Europejską. Akcja „Szkłanka mleka” dotyczy wszystkich uczniów szkół podstawowych, natomiast akcja „Owoce w szkole” przeprowadzana jest w większości szkół podstawowych, ale dotyczy klas I-III.

4. Profilaktyczna opieka zdrowotna

Na nadzorowanym terenie wszystkie placówki mają zapewnioną profilaktyczną opiekę zdrowotną. Tylko 4 placówki oświatowo-wychowawcze znajdujące się na terenie gmin Opiekę w w/w zakresie sprawują pobliskie Ośrodki Zdrowia. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej wraz z wyposażeniem zlokalizowanych w szkołach jest prawidłowy.

Wyposażone są one w umywalkę z bieżącą zimną i ciepłą wodą, podłogi wykonane są z materiałów umożliwiających ich mycie i dezynfekcję, przy umywalkach ściany wyłożone są materiałami trwałymi, gładkimi, zmywalnymi, nienasiąkliwymi, odpornymi na działanie środków dezynfekcyjnych, zachowany jest dostęp do środków myjąco-dezynfekujących.

5. Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2012r. w ramach akcji „Zima w mieście” w bazie Ministerstwa Edukacji Narodowej zgłoszono 18 organizatorów zimowego wypoczynku organizujących półkolonie. W trakcie trwania turnusów skontrolowano 6 organizatorów. Ogółem z wypoczynku zimowego skorzystało 960 dzieci i młodzieży.

W ramach Akcji „Lato 2012” zgłoszonych zostało 33 organizatorów, z tego 4 placówki prowadziły wypoczynek w formie wyjazdowej – kolonie, a pozostałe prowadziły półkolonie w miejscu zamieszkania. W czasie trwania wypoczynku skontrolowano 8 placówek. Ogółem z letniego wypoczynku skorzystało 1323 dzieci i młodzieży.

W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba dzieci i młodzieży wypoczywających w czasie trwania półkolonii zimowych oraz letnich uległa zmniejszeniu.

Zarówno w całodobowych, jak i w placówkach w miejscu zamieszkania skontrolowanych w czasie trwania wypoczynku nie stwierdzono nieprawidłowości. Stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń dobry, dostęp do ciepłej wody zapewniony wraz z odpowiednią ilością środków do utrzymania higieny osobistej uczestników wypoczynku.

6. Interwencje

W 2012r. zgłoszono 1 interwencję, która dotyczyła Przedszkola Niepublicznego „Mali odkrywcy” w Tarnowskich Górach przy ul. Włoskiej 20. W interwencji podnoszono sprawę braku możliwości leżakowania przez dzieci. Po przeprowadzonej kontroli interwencja okazała się niezasadna.

Wnioski:

Stan sanitarno-higieniczny placówek oświatowo- wychowawczych na terenie powiatu tarnogórskiego od 2011 roku ulega systematycznej poprawie. Dyrektorzy placówek w trosce o bezpieczeństwo i higieniczne warunki w swoich obiektach w ramach skromnych środków finansowych starają się na bieżąco wykonywać drobne naprawy i konserwacje pomieszczeń oraz ich wyposażenia.

Prowadzone w bieżącym roku badania nad warunkami higieny pracy ucznia wskazują, że istnieje też nadal potrzeba wyposażania placówek oświatowo-wychowawczych w nowe meble edukacyjne dla dzieci i młodzieży, z certyfikatami.

Ilość wydanych decyzji w zakresie do stosowania mebli do zasad ergonomii uległa zmniejszeniu. W miarę posiadanych środków finansowych dyrektorzy placówek sukcesywnie zakupują nowe stoły i krzesła z certyfikatami;

Pomimo zapewnienia w większości placówek możliwości korzystania przez uczniów z natrysków, młodzież sporadycznie korzysta z tych urządzeń po zajęciach z wychowania fizycznego, częściej po dodatkowych zajęciach sportowych.

VII. Warunki sanitarno- higieniczne środowiska pracy

1. Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ocena i kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy, w celu zapobiegania powstawania chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Na terenie powiatu tarnogórskiego nadzorem objętych było 412 obiektów o różnej formie prawnej, prowadzące działalność gospodarczą zarówno produkcyjną, jak i usługową oraz handlową. W kontrolowanych zakładach prowadzony był nadzór nad warunkami higieny pracy.

Tematyka przeprowadzonych kontroli sanitarnych:

- ocena przestrzegania zasad, przepisów higieny pracy i warunków środowiska pracy oraz przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych,
- ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach poligraficznych,
- przestrzeganie przepisów i zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest,
- ocena realizacji wymogów w zakresie prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3 oraz substancji i mieszanin chemicznych,
- ocena warunków higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych,
- ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w warsztatach samochodowych,
- ocena stanu higieniczno-sanitarnego w związku ze zgłaszanymi interwencjami pracowników,
- kontrola warunków i higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i produktów biobójczych,
- ocena przestrzegania przepisów w zakresie kart charakterystyki i oznakowania wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin chemicznych,
- ocena przestrzegania wymogów w zakresie stosowania leków cytostatycznych,
- ocena realizacji wymogów w zakresie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

W roku 2012 w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy na terenie powiatu tarnogórskiego skontrolowanych zostało 116 obiektów, w których przeprowadzono 163 kontrole. W 44 zakładach podczas kontroli stwierdzano nieprawidłowości, które dotyczyły następujących zagadnień:

Badań i pomiarów środowiska pracy:

- Aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia;
- Rejestrów i kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz bieżącego uzupełniania tych kart badań;
- Poinformowania pracowników o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących na stanowiskach pracy;
- Zamieszczenia na stanowiskach pracy informacji o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy;
- Obniżenia NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy poniżej dopuszczalnych norm;
- Sporządzania programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia.

Złego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń:

- Odnowienia ścian i sufitów w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych;
- Odnowienia ścian w pomieszczeniach pracy;
- Uzupełnienia ubytków w posadzkach pomieszczeń pracy;
- Urządzenia zgodnie z przepisami pomieszczeń higieniczno – sanitarnych;
- Zapewnienia prawidłowej wymiany powietrza w pomieszczeniach pracy;
- Zapewnienia prawidłowej temperatury w pomieszczeniach pracy.

Uchybień w zakresie substancji i mieszanin chemicznych:

- Aktualnych spisów stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych oraz kart charakterystyki;
- Formy i treści kart charakterystyki wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin niebezpiecznych;
- Oznakowania miejsc, rurociągów, pojemników i zbiorników służących do przechowywania substancji lub preparatów niebezpiecznych;
- Oznakowania opakowań stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- Udokumentowania oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynnik chemiczny;
- Uzupełnienia brakujących kart charakterystyki stosowanych w działalności substancji i mieszanin oraz zapoznanie z nimi pracowników;
- Instrukcji składowania załadunku i transportu substancji i preparatów chemicznych;

- Poinformowania Inspektora do Spraw Substancji Chemicznych o wprowadzaniu do obrotu mieszanin niebezpiecznych(stwarzających zagrożenie).

Uchybień w zakresie czynników biologicznych:

- Uwzględnienia narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne w ocenie ryzyka zawodowego;
- Rejestru prac narażających pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia;
- Rejestru pracowników narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia;
- Znaku ostrzegającego przed zagrożeniem biologicznym;
- Opracowania i wdrożenia do stałego stosowania procedury bezpiecznego postępowania ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi

±

Uchybień w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych:

- Rejestru prac, w których wykonywanie powoduje konieczność pozostawiania w kontakcie z substancjami, preparatami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- Rejestru pracowników narażonych na działanie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- Uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego szczegółowych informacji dotyczących narażenia pracowników na substancje, preparaty czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 44 decyzje administracyjne. Wystawiono 13 upomnień wzywających do wykonania obowiązków ujętych w decyzjach.

W nadzorowanych zakładach występowały czynniki szkodliwe dla zdrowia takie jak: pył, hałas, drgania mechaniczne oraz substancje chemiczne, w których na stanowiskach pracy przeprowadzane były badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że pracodawcy nie przestrzegają częstotliwości wykonywania badań i pomiarów oraz nie uzupełniają na bieżąco rejestru i kart czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy.

W 2012 r. w 9 zakładach pracy stwierdzono występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Są to zakłady, w których warunki przekroczenia czynników szkodliwych utrzymują się od lat na stałym poziomie mimo podjętych działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na te czynniki.

Zakładami, w których utrzymują się przekroczenia NDS i N są:

- „Nitroerg” S.A. Zakład Zamiejskowy Krupski Młyn - pyły zawierające SiO₂, substancje chemiczne,
- Huta Cynku „Miasteczko Śląskie” S.A. w Miasteczku Śląskim -hałas, pyły zawierające SiO₂, substancje chemiczne, drgania mechaniczne,
- Firma „GABRO” Tarnowskie Góry – hałas,
- „STA-Odlewnie” Sp. z o.o. Tarnowskie Góry –hałas, pyły zawierające SiO₂,
- Zakłady Aparatury Chemicznej „Chemet” S.A. Tarnowskie Góry-hałas,
- Fabryka Maszyn i Urządzeń „TAGOR” S.A. Tarnowskie Góry -hałas, pyły zawierające SiO₂,
- Tworóg; „Indyk Śląsk” Sp. z o.o. Wieszowa- hałas,
- HBP” Sp. z o.o. Tarnowskie Góry-hałas,
- Gminny Ośrodek Rekreacji w Świerklańcu- hałas.

Zakłady realizując program działań organizacyjno-technicznych wprowadzały i nadal wprowadzają nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu zapobieganiu powstawania chorób zawodowych.

Pracodawcy dostarczali na bieżąco pracownikom środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy.

Przeprowadzone kontrole w zakresie wprowadzania i stosowania niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych wykazały, iż pracodawcy rzetelniej podchodzą do realizacji przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. Nr 63, poz.322)

Zgodnie z rozporządzeniem REACH z dniem 1 grudnia 2008r. pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji. W chwili obecnej trwa rejestracja właściwa produkowanych substancji, której termin uzależniony jest od tonażu (rejestracja obejmuje lata 2010-2018). Od 01 grudnia 2010r. obowiązują nowe zasady wynikające z rozporządzenia CLP dotyczące oznakowania opakowań substancji chemicznych oraz zmian w kartach charakterystyki substancji i mieszanin chemicznych (pojawia się podwójna klasyfikacja zgodna z w/w rozporządzeniem i dyrektywą 67/548/EWG lub/i dyrektywą 1999/45/WE)

W ramach bieżącego nadzoru nad chemikaliami przeprowadzono 3 kontrole w obiektach budowlanych: Firma Wielobranżowa WOBET Kalety, ul. Lubliniecka, Suder & Suder Radzionków, ul. Objazdowa 23-25 i Ag-rolbud Radzionków, ul. Św. Wojciecha 139 w zakresie produktu o nazwie Super Klej Nimbo, umieszczonego w systemie Rapex o notyfikacji nr 0059/12. Podczas kontroli nie stwierdzono na stanie przedmiotowego produktu. Poinformowano kierownictwo zakładu iż w/w produkt zawiera w swoim składzie niebezpieczne substancje –chloroform, w ilościach stwarzających zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego.

W związku z wydarzeniami związanymi z zatruciami z metanolem przeprowadzono 8 kontroli odnośnie spełnienia przepisów ustawy z dnia 25.02.2011r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. z 2011r. Nr 63 poz.322 ze zm.) w zakresie właściwej klasyfikacji, oznakowania oraz w odpowiednich przypadkach obecności zamknięcia utrudniającego otwarcie przez dzieci i wyczuwalnego dotykem ostrzeżenia, ze szczególnym uwzględnieniem produktów zawierających metanol do stosowania w okresie zimowym - płynów do spryskiwaczy. Kontrole zostały przeprowadzone w sklepach motoryzacyjnych, na stacjach paliw oraz w markecie Kaufland. W toku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, wprowadzane do obrotu mieszaniny zawierające metanol posiadały karty charakterystyki i oznakowanie zgodne z aktualnym stanem prawnym.

Na terenie powiatu tarnogórskiego znajdują się 2 podmioty odpowiedzialne za pierwsze wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych, są to: „Biotimex” S.C Maria Zając, Marek Kisiel w Krupskim Młynie ul. Zawadzkiego 9 oraz VBN Polska Sp. Z o.o. 04-464 Warszawa, ul. Chełmżyńska 180, Oddział tarnowskie Góry ul. Towarowa 11.

Przeprowadzono 2 kontrole w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych. Kontrola wykazała, iż producenci prowadzą działalność zgodnie z w/w ustawą. Ponadto przeprowadzono 2 kontrole u dystrybutorów: PUH MAŁGOSIA Tarnowskie Góry, ul. Towarowa 6, Spółdzielnia Ogrodnicza Tarnowskie Góry, ul. Towarowa 8 w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, iż aktualne są rejestry dopuszczonych do obrotu produktów biobójczych.

Na terenie powiatu tarnogórskiego znajdują się 2 podmioty: ZPUH „Centrochem” Kotula Sp. J ul. Zagórska 159, Przedsiębiorstwo Obrotu Produktami Chemii i Metalurgii PROMECH ul. Zagórska 159, zajmujący się dystrybucją prekursorów narkotykowych kat. 3 W ramach współpracy z Urzędem Celnym – Port Lotniczy K-ce Pyrzowice w roku bieżącym wydano 5 opinii w sprawie spełnienia przez produkt wymagań bezpieczeństwa w zakresie przepisów prawnych wprowadzania do obrotu substancji i mieszanin chemicznych dot. olejków do e-papierosów.

W ramach nadzoru w zakresie narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w warsztatach samochodowych skontrolowano 16 obiektów. We wszystkich skontrolowanych obiektach stwierdzono uchybienia dotyczące badań i pomiarów w środowisku pracy, braku lub nieprawidłowo prowadzonych rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy oraz kart badań i pomiarów czynników szkodliwych, nie przekazania pracownikom informacji o wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin - brak spisu i kart charakterystyk stosowanych substancji i mieszanin, pracownicy nie zapoznali się z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki, brak stanowiskowych instrukcji bhp z uwzględnieniem na szkodliwe czynniki chemiczne, jak również postępowania na wypadek awarii. W ślad za tym wydano 6 decyzji administracyjnych

W ramach nadzoru w zakresie narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach poligraficznych skontrolowano 4 obiekty. We wszystkich skontrolowanych obiektach nie stwierdzono uchybień. Stan sanitarno higieniczny nie budził zastrzeżeń, odpowiadał przepisom bezpieczeństwa i higieny pracy.

W ramach kontroli zakładów, w których występuje narażenie na substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, zauważono, że pracodawcy nie prowadzą rejestru prac i pracowników narażonych na kontakt z w/w czynnikami. Pracodawcy zgłaszają informacje o stosowaniu w działalności substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym do ŚPWIS w Katowicach.

W ramach nadzoru nad środkami zastępczymi prowadzona jest analiza danych dot. środków zastępczych oraz działania profilaktyczne.

2. Choroby zawodowe

W roku 2012 w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy w sprawie chorób zawodowych przeprowadzono 56 ocen narażenia zawodowego. W związku z podejrzeniem choroby zawodowej do PPIS w Bytomiu z prośbą o ocenę zwracały się jednostki orzecznicze oraz Inspektorzy Sanitarni z całego kraju. PPIS w Bytomiu wydał 24 decyzje, w tym 10 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej a 14 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

W bieżącym roku wydano decyzje stwierdzające choroby zawodowe spowodowane działaniem pyłów zwłókniających, pyłem zaw. azbest, sposobem wykonywania pracy (monotypia), działaniem hałasu, promieniowaniem podczerwonym i ultrafioletowym także pracą w kontakcie ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi (*Borrelia burgdorferi*) i w służbie zdrowia (HCV).

Zestawienie stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2011 i 2012

Numer choroby zawodowej i nazwa	2011r.	2012r.
	Liczba przypadków	Liczba przypadków
poz.3-pylce płuc	5	1
poz. 4 - choroby opłucnej lub osierdza wywołane pyłem azbestu	0	1
poz. 20 - przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonania pracy	3	3
poz. 21 - obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem	4	1
poz.22- zespół wibracyjny	1	0
poz. 25 - choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi	0	1
poz. 26 - choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	8	3
<i>Razem</i>	<i>21</i>	<i>10</i>

Z powyższej tabeli wynika, że na terenie powiatu tarnogórskiego w porównaniu do roku 2011 liczba stwierdzonych chorób zawodowych znacznie się zmniejszyła.

3. Działalność interwencyjna

W 2012 r. wpłynęły 3 wnioski o podjęcie interwencji. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone, a dotyczyły niewłaściwych warunków sanitarno higienicznych w Zakładzie Carbo -Tech Sp. z o. o. w Radzionkowie, ul. Nieznanego Żołnierza 26 a/2 i, w Zakładzie P H U „Stolldrew” Kalety, ul. Dębowa 64 oraz w Azylu dla Bezpańskich Zwierząt „Cichy Kąt” Tarnowskie Góry, ul. Wiśniowa 35. W związku z tym przeprowadzono 3 kontrole. Przeprowadzone kontrole wykazały, że 2 wnioski były zasadne, w ślad za czym wydano 1 decyzję administracyjną oraz wydano doraźne zalecenia. W trzecim przypadku przeprowadzone czynności kontrolne nie potwierdziły zarzutów ujętych w interwencji.

Wnioski:

1. Liczba zakładów w których występują przekroczenia NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy utrzymuje się na tym samym poziomie co w latach ubiegłych.
2. Warunki sanitarno – higieniczne w zakładach pracy na terenie nadzorowanym przez PPIS w Bytomiu ulegają poprawie. Zauważa się poprawę stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy poprzez odpowiednie wykorzystanie osiągnięć nauki i techniki. U pracodawców zauważalna jest większa świadomość zagrożeń występujących na stanowiskach pracy. Bardziej respektowane są przepisy prawne dotyczące warunków higieniczno-sanitarnych związanych z działalnością zakładu. Pracodawcy przywiązują wagę do obowiązków przeprowadzania pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy i zapoznają pracowników z wynikami przeprowadzanych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, jednakże zapominają o częstotliwości dokonywania pomiarów. Podobnie jak w latach ubiegłych są uwagi do opracowanych ocen ryzyka zawodowego. W tych ocenach pracodawcy nie uwzględniają narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne, rakotwórcze lub mutagenne oraz substancje i preparaty chemiczne, które znajdują się na stanowiskach pracy.
3. Analizując karty stwierdzeń chorób zawodowych zauważalny jest spadek liczby stwierdzonych przypadków chorób zawodowych.
4. Zgodnie z rozporządzeniem REACH z dniem 1 grudnia 2008r. pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji. W chwili obecnej trwa rejestracja właściwa produkowanych substancji, której termin uzależniony jest od tonażu (rejestracja obejmuje lata 2010-2018).

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowana była na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (jedn. tekst: Dz. U. z 2011 r., Nr 212, poz. 1263 z późn. zm.) poprzez wykonywanie zadań, których celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w realizowanych obiektach, takich jak szpitale, obiekty żywieniowo-żywnościowe, zakłady pracy, itp., a także zagwarantowanie, aby projektowane obiekty nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi zamieszkałych i przebywających w ich sąsiedztwie. Uzgadnianie lub opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć dotyczyło takich obiektów, jak np.: obiekty żywieniowo-żywnościowe, usługowo-handlowe, obiekty przemysłowe, obiekty turystyczne, w tym hotele, pensjonaty, obiekty wychowania i nauczania (szkoły, przedszkola), obiekty ochrony zdrowia (przychodnie, apteki, pomieszczenia indywidualnej i grupowej praktyki lekarskiej, itp.), zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej, inwestycje drogowe, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, inwestycje związane z gospodarką odpadami, stacje paliw i inne.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny realizowany był poprzez zajmowanie stanowiska w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w sprawach:

1. projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
2. warunków zabudowy i zagospodarowania terenu,
3. przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, zwanej dalej „decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach”,
4. dokumentacji projektowych inwestycji, w szczególności projektów budowlanych,
5. obiektów budowlanych przed dopuszczeniem ich do użytkowania przez właściwy organ.

Powiat tarnogórski swoim zasięgiem obejmuje teren o powierzchni 64 252,71 ha, w tym miasto Tarnowskie Góry – 8 347 ha. Planem zagospodarowania przestrzennego objętych jest ok. 65 % powierzchni terenu powiatu tarnogórskiego.

Sekcja w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydała:

- 1 opinię dotyczącą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- 1 postanowienie i 2 opinie sanitarne dotyczące miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 4 opinie sanitarne dotyczące zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko (w tym 3 odnośnie studium oraz 1 odnośnie planów).

Przedkładane wnioski o uzgodnienie planów zagospodarowania przestrzennego głównie dotyczyły obszaru kilku dzielnic.

Dla powiatu tarnogórskiego uzgodniono i zaopiniowano:

- projekt studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla dzielnic: Śródmieście – Centrum, Lasowice, Osada Jana w Tarnowskich Górach wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- projekt zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach ustanowionej strefy ochronnej Huty Cynku „Miasteczko Śląskie” dla obszaru udokumentowanego złoża kruszywa naturalnego „Miasteczko” na terenie działki nr 39/3 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radzionków,
- zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miasteczko Śląskie”,
- zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zbrośławice,
- zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części obszaru Miasta Miasteczko Śląskie - Sołectwo Bibiela.

W projektach planów ustalano m.in.:

- na terenach zabudowy produkcyjnej i produkcyjno – usługowej ustalono wprowadzenie pasa zieleni izolacyjnej obejmującej zieleń wysoką (z uwzględnieniem istniejącej zabudowy) o minimalnej szerokości 10 m wzdłuż granicy z terenami zabudowy mieszkaniowej,
- wprowadzono zapis, że funkcja usługowa, produkcyjna, magazynowa, składowa nie może powodować ograniczeń w użytkowaniu terenów sąsiednich,
- na terenie o najwyższej ochronie (ONO) Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 330 – Gliwice oraz Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZPW 327 Lubliniec – Myszków wprowadzono zakaz lokalizacji inwestycji powodujących zanieczyszczenia gruntu, zmiany w chemii wód przesiąkowych (np.: składowanie odpadów, produktów chemicznych i petrochemicznych), nakaz stosowania szczelnych nawierzchni o podłożu izolowanym oraz urządzeń do odprowadzania wód opadowych wyposażonych w separatory związków ropopochodnych na terenach: parkingów, placów oraz dróg. Na terenach objętych przedmiotowym planem obowiązują również pasy ochronne z zakazem realizacji zabudowy wzdłuż cieków o szerokości 5 m od ich krawędzi.

W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uzgadniano warunki zabudowy i zagospodarowania terenu. Sekcja Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego zajęła 3 stanowiska dotyczące tego zagadnienia tj.: 2 wnioski dot. budowy budynków usługowych (usługi gastronomiczne) w Świerklańcu oraz budynku mieszkalnego jednorodzinnego na nieruchomości położonej w okolicy cmentarza w Miasteczku Śląskim.

Sekcja w ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydała:

- 41 opinii sanitarnych, co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- 4 opinie sanitarne przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (w tym 1 negatywną).

W 2012 r. nie wpłynął żaden wniosek o wydanie opinii sanitarnej przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia oraz w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Przy zajmowaniu stanowisk w ramach sprawowanego zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na takie zagadnienia, jak:

- rodzaj i charakterystyka przedsięwzięcia z uwzględnieniem skali i zasięgu oddziaływania, możliwości kumulowania się oddziaływań zwłaszcza w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,
- planowane przeznaczenie terenu, w tym oddzielenie stref mieszkaniowych i usługowych od przemysłowych, wyznaczenie terenów pod inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz zachowanie stref ochronnych, w celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na jakość i komfort życia mieszkańców,
- funkcja i ład przestrzenny oraz rekultywacja terenów poprzemysłowych, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju miasta i uporządkowania krajobrazu,
- gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, zachowanie standardów emisji hałasu i zanieczyszczeń powietrza ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych rozwiązań chroniących środowisko i zdrowie ludzi,
- właściwa organizacja prac remontowo-budowlanych oraz odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne w miejscach pracy poprzez zastosowanie odpowiednich urządzeń i rozwiązań technicznych.

Podstawową grupę zaopiniowanych przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach stanowiły obiekty przemysłowe – 37 %. Pod względem ilościowym kolejną grupę stanowiły inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, inwestycje związane z gospodarką odpadami, inwestycje drogowe oraz inne. Tematyka pozostałych inwestycji dotyczyła stacji paliw oraz obiektów sportu i rekreacji.

W roku 2012 pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego dokonali 34 uzgodnień dokumentacji projektowych. W czasie uzgadniania dokumentacji projektowej sprawdzano czy dla planowanego zakresu funkcjonowania obiektu zostaną spełnione wymagania określone w przepisach szczegółowych oraz wszystkich mających zastosowanie przepisach i normach wynikających z Prawa budowlanego.

Największy procent wśród zaopiniowanych projektów stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe – 59 %, zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej – 26 %. Kolejną grupę stanowiły obiekty ochrony zdrowia, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową oraz inne.

W 2012 roku pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego dokonali 95 odbiorów końcowych inwestycji. Dokonali sprawdzenia zgodności realizacji w/w obiektów z dokumentacją projektową w zakresie spełnienia wymagań sanitarno-higienicznych. Czynności odbiorowe mają na celu zapewnienie, aby nowo powstały obiekt został przekazany do użytkowania w stanie zapewniającym możliwość utrzymania w nim właściwego stanu sanitarno-higienicznego. Odbiory końcowe dotyczyły obiektów, na które nałożone obowiązki uzyskania pozwolenia na użytkowanie, zmiany sposobu użytkowania obiektów, rozszerzenia działalności lub zmiany technologii.

Wśród obiektów dopuszczonych do użytkowania największą grupę stanowią obiekty żywieniowo-żywnościowe. Kolejną grupę stanowiły zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej, obiekty przemysłowe oraz obiekty ochrony zdrowia. Niewielki procent stanowiły obiekty handlowo-usługowe, sportu i rekreacji, obiekty wychowania i nauczania, stacje paliw, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową oraz inne. Wśród obiektów wymagających ponownego odbioru największą grupę stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe (bary szybkiej obsługi, sklepy rybne, restauracja i kawiarnia), gabinet tatuażu, dom przedpogrzebowy oraz gabinet stomatologiczny.

W 2012 pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzili 115 kontroli i wizji lokalnych inwestycji zlokalizowanych na terenie powiatu tarnogórskiego.

IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

1. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania edukacyjne w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia polegają na inicjowaniu, prowadzeniu i koordynowaniu działalności oświatowo – zdrowotnej w celu kształtowania postaw i zachowań sprzyjających zachowaniu zdrowia. Zdrowie człowieka zależy w znacznym stopniu od jego trybu życia, sposobu odżywiania, zachowań prozdrowotnych w życiu codziennym.

Do najważniejszych działań w zakresie promocji zdrowia w 2012 roku należało:

- prowadzenie działań zmierzających do poprawy i umacniania zdrowia społeczności lokalnej w zakresie: zapobiegania chorobom zakaźnym, propagowania zdrowego stylu życia oraz zapobiegania nałogom,
- inicjowanie programów i akcji prozdrowotnych,
- wdrażanie, koordynowanie i nadzorowanie programów ogólnopolskich, wojewódzkich w zakresie działań oświaty-zdrowotnej i promocji zdrowia,
- prowadzenie współpracy w ramach edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Mając na uwadze powyższe zadania, Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE podejmowała inicjatywy i przedsięwzięcia prozdrowotne poprzez koordynacje między innymi krajowych, wojewódzkich zalecanych programów profilaktycznych oraz organizując akcje, konkursy, wystawy.

PROGRAMY KRAJOWE

„Trzymaj Formę!”

Program edukacyjny skierowany jest głównie do uczniów szkół gimnazjalnych (klasy I-III) i klas V- VI szkół podstawowych.

Celem głównym programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

W roku szkolnym 2011/2012 i 2012/2013 program realizowano w 20 szkołach.

Zasadnicze działania:

- każda szkoła otrzymała materiały informacyjno-edukacyjne,
- monitorowanie właściwego przebiegu i realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania w wybranych szkołach –przeprowadzono 3 wizytacje programu,
- nawiązanie współpracy z firmą Unilever Foodsolution w zakresie organizacji warsztatów kulinarnych dla osób zajmujących się żywieniem.

Wnioski

Największą trudnością w realizacji programu jest malejąca ilość materiałów edukacyjnych oraz ich słabe zróżnicowanie w kolejnych edycjach. Kolejną barierą są opóźnienia w otrzymywaniu niezbędnych środków z WSSE Katowice.

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu.

Działania podjęte w 2012 roku w ramach realizacji programu skierowane były do ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem młodych kobiet.

Celem głównym programu jest: zmniejszanie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) w Polsce poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy (aktywne i bierne palenie).

Podjęto następujące działania: w związku z organizacją i obchodami Światowego Dnia bez Tytoniu, Światowego Dnia Rzucenia Palenia Tytoniu, Projektu TOB 3 CIT. Przygotowano i przeprowadzono konkurs plastyczny na znaczek pt. "Zakaz palenia". Regulamin konkursu wysłano drogą elektroniczną do wszystkich przedszkoli.

W ramach „Halowych Mistrzostw Zdrowia” i „Wiosny ze zdrowiem” w Hali Targowej w Tarnowskich Górach zorganizowano punkt z materiałami informacyjno-edukacyjnymi. Przeprowadzono pomiar tlenu węgla w wydychanym powietrzu, z którego skorzystało 199 osób.

Z Pełnomocnikiem Burmistrza Miasta ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień, zorganizowano akcje dla ogółu społeczeństwa Tarnowskich Gór. Akcja polegała na zorganizowaniu stoiska z materiałami informacyjno-edukacyjnymi oraz zainteresowane osoby mogły skorzystać z bezpłatnego pomiaru stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu.

Zorganizowano i przeprowadzono wspólnie z pracownikami Wielospecjalistycznego Szpitala Powiatowego S.A im. Dr B. Hagera w Tarnowskich Górach akcje będącą częścią obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu, w którym odwiedzający, pacjenci i zainteresowane osoby mogły poddać się badaniu na zawartość tlenu węgla w wydychanym powietrzu, zmierzyć sobie ciśnienie krwi i zabrać ulotki informacyjno-edukacyjne z przygotowanego punktu. W/w akcja cieszyła się dużym powodzeniem zarówno wśród pacjentów jak i odwiedzających.

W ramach obchodów II Śląskiego Festiwalu Zdrowia i Przemarszu Różowej Wstążeczki zorganizowano w Centrum Handlowym „Hala” w Tarnowskich Górach akcje antynikotynową, przygotowano rysunki do kolorowania o tematyce antytytonizmu dla dzieci, za które otrzymywały drobne gadżety.

23 listopada 2012r. w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Radzionkowie odbył się „Dzień bez papierosa”. Uczennice miały za zadanie przygotować przedstawienie i prezentację antynikotynową, oraz wykonanie plakatu nt. „Moda na niepalenie”. Wśród zainteresowanych osób pracownicy PSSE w Bytomiu przeprowadzili pomiary tlenu węgla w wydychanym powietrzu oraz zaprezentowali gipsowe modele ukazujące organy wewnętrzne palacza.

Nawiązano współpracę z Firmą reklamową AD Media Partner w autobusach linii 1,5,17,19,114,129,700,780. Firma ta prezentowała spoty „Miasta wolne od dymu” w okresie od 15.11-21.11.2012 r.

Przeprowadzano narady w zakładach pracy, szkołach, na których omawiano Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu i broszurę/poradnik przygotowany przez GIS pt. „Szkoły wolne od dymu tytoniowego”, „Miejsca pracy wolne od dymu tytoniowego”, „Jak przestać palić. Poradnik dla kobiet w ciąży”, dostarczono dodatkowo plakaty, ulotki, znaki -zakaz palenia i proszono aby ocenić ich przydatność i przesłać informacje do PSSE Bytom.

Dystrybuowano materiały oświatowo-zdrowotne na temat szkodliwości palenia tytoniu przez cały rok dla zainteresowanych osób.

Koordinowano badania ankietowe przeprowadzone w placówkach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach pracy oraz w zakładach gastronomicznych. Badania ankietowe dotyczyły przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych obiektach. Badania ankietowe przeprowadzane były przez pracowników nadzoru sanitarnego PSSE w Bytomiu w ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego.

Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej pt. „Czyste Powietrze wokół nas”

Celem programu jest:

- zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń,
- wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy

Program skierowany jest do dzieci 5 i 6 letnich uczęszczających do przedszkoli, ich rodziców i opiekunów. W roku szkolnym 2011/2012 zgodnie z wytycznymi program realizowały 23 przedszkola z powiatu tarnogórskiego, natomiast w roku szkolnym 2012/2013 program będzie realizowało 8 nowych przedszkoli. Łącznie program realizuje 31 przedszkoli. Dla należytej realizacji programu: pozyskano kredki, przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla nowych przedszkolnych koordynatorów programu, przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych, rozpropagowano konkurs plastyczny pt. „Zakaz palenia”, zorganizowano wystawę nadesłanych prac dzieci w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bytomiu, monitorowano właściwy przebieg i realizację działań programowych w placówkach przedszkolnych –przeprowadzono 3 wizytacje.

Program jest chętnie realizowany przez placówki przedszkolne. Patronat nad konkursem objął Burmistrz Miasta Tarnowskie Góry, który ufundował nagrodę dla laureata.

Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych „Nie pal przy mnie, proszę”

Celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy.

Cele szczegółowe to:

- uporządkowanie i poszerzenie informacji na temat zdrowia,
- kształtowanie u dzieci postaw odpowiedzialności za własne zdrowie,

- uświadomienie dzieciom, że palenie tytoniu jest szkodliwe dla zdrowia,
- uwrażliwienie dzieci na szkodliwe oddziaływanie dymu papierosowego związane z biernym paleniem,
- wykształcenie u dzieci umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, gdy inni ludzie przy nich palą.

Program skierowany jest dla uczniów I-III szkół podstawowych. W roku szkolnym 2011/2012 i 2012/2013 program realizowało i realizuje 6 szkół podstawowych. Zasadniczym działaniem było przygotowanie i przeprowadzenie szkoleń dla szkolnych koordynatorów programu, dystrybucja materiałów edukacyjnych, czuwanie nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.

Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów klas starszych szkół podstawowych i gimnazjum „Znajdź właściwe rozwiązanie”

Program w roku szkolnym 2011/2012 był realizowany w 1 wybranej szkole gimnazjalnej i 3 szkołach podstawowych. W roku szkolnym 2012/2013 do jego realizacji przystąpiły kolejne 3 szkoły gimnazjalne. Skierowany jest dla uczniów starszych klas szkół podstawowych i uczniów gimnazjum.

Celem głównym programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjum.

Cele szczegółowe to:

- integracja grupy, wyróżnienie liderów, uzasadnienie i wzmocnienie postaw zobowiązujących do nie palenia,
- ukazanie funkcjonowania ludzkiego organizmu i jego potrzeb, a przede wszystkim konieczność odpowiedniego odżywiania i korzyści czystego powietrza,
- przekazanie wiadomości o zachowaniach asertywnych, uczenie się rozpoznawania swych zachowań oraz uświadomienie mechanizmów nacisku grupowego wraz z nauczeniem się sposobów odmowy,
- uczenie rozpoznawania odczuć przeżywanych w sytuacjach trudnych, uświadomienie mechanizmów konfliktu, jak również uczenie umiejętności radzenia sobie z problemami,
- uczenie umocnienia poczucia własnej wartości w zbudowaniu pozytywnego myślenia o sobie i kształtowania ważnych umiejętności w kontaktach z ludźmi.

Zasadnicze działania sprowadzały się do przygotowania i przeprowadzenia szkoleń dla szkolnych koordynatorów programu, dystrybucji materiałów edukacyjnych, czuwaniu nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.

Profilaktyka HIV/AIDS

Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, wzrost poziomu wiedzy nt. HIV/AIDS.

Formy realizacji programu to:

- przeprowadzenie narady w związku z akcją „Gram Fair” oraz dostarczenie materiałów informacyjno-edukacyjne,
- przekazanie regulaminów konkursów na „Zakładkę do książki” oraz „Getting to zero – dążymy do zera” do szkół, domów kultury, Urzędu Miasta i Gmin powiatu tarnogórskiego,
- przekazanie do mediów oraz Urzędu Miasta i Urzędów Gmin powiatu tarnogórskiego informacji na temat Światowego Dnia AIDS z prośbą o zamieszczenie czerwonej kokardki na stronach internetowych i w mediach,
- okazanie pomocy przy organizacji Olimpiady Zdrowego Stylu Życia PCK 2012

PROGRAMY WOJEWÓDZKIE

Podstępne WZW

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.

Cele szczegółowe:

- przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV,
- uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie,
- pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi.

Program był realizowany w roku szkolnym 2011/2012 w powiecie tarnogórskim w 3 szkołach ponadgimnazjalnej w klasie II, natomiast w roku 2012/2013 do programu przystąpiła kolejna szkoła.

Zasadnicze działania to przedstawienie oferty programowej wybranej szkół, przekazanie informacji o szkoleniu dla koordynatora programu, dostarczenie ankiet do szkół oraz monitorowanie przebiegu działań programowych. Przeprowadzono 2 wizytacje.

Żywnienie na wagę zdrowia

Cel programu to głównie:

- wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej,
- poprawa jakości żywienia dzieci i młodzieży w żłobkach, przedszkolach i szkołach,
- podniesienie świadomości rodziców w kwestii „odżywianie dzieci i ich aktywność fizyczna, a pozytywne skutki zdrowotne w przyszłości”.

Zasadnicze działania obejmowały:

- przeprowadzenie narady z pracownikami sekcji HŻŻ i PU, na której omówiono i określono podział zadań dot. organizacji szkolenia w PSSE Bytom,
- zaproszenie wybranych placówek do realizacji I etapu programu w roku szkolnym 2011/12,
- zwrócenie się z pisemną prośbą do firmy Schulke o przeprowadzenie pokazu podczas szkolenia,
- zorganizowanie i przeprowadzenie szkolenia połączonego z pokazem prawidłowego mycia rąk i z dystrybucją materiałów edukacyjnych,
- przesłanie drogą elektroniczną informacji o możliwości przekazywania jadłospisów do oceny w ramach realizacji programu.

Do programu przystąpiło 11 placówek.

Profilaktyczny Program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych

Cel programu:- określenie zdrowotnych zachowań kobiet w ciąży oraz ich wpływu na zdrowie potomstwa.

Grupa docelowa- kobiety przebywające na oddziałach położniczych.

Zasadnicze działania sprowadzały się do:

- wystosowania pism do dyrektorów szpitali w celu ustalenia terminu przeprowadzenia ankietyzacji.
- ankietyzacji kobiet,
- wprowadzenia danych do centralnego systemu Instytutu Medycyny Wsi Lublin.

Dodatkowo Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom w 2012r przeprowadziła następujące interwencje nieprogramowe, akcje, kampanie prozdrowotne:

Organizacja Światowego Dnia Zdrowia

Hasło „Więcej zdrowia więcej życia. Starzenie się i zdrowie”

Grupa docelowa ogół społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych.

Zasadnicze działania:

- przygotowanie i przeprowadzenie I edycji przeglądu teatralnego pt.” Szlachetne Zdrowie”, w której uczestniczyła jedna szkoła z powiatu tarnogórskiego,
- zwrócenie się z pismem do Prezydentów Miast, Wójtów Gmin i Burmistrzów Miast o włączenie się w obchody Światowego Dnia Zdrowia i pomoc przy ufundowaniu nagród dla uczestników konkursu,
- przygotowanie i przeprowadzenie dla seniorów konkurs plastyczny „Na najbardziej oryginalną pisanek wielkanocną” nagrody przekazali; Burmistrza Miasta Tarnowskie Góry, Wójt Gminy Zbroslawice, Burmistrz Miasta Miasteczko Śląskie,
- nawiązanie współpracy z Miejską Biblioteką Publiczną w Bytomiu, w której zorganizowano wystawę prac konkursowych,

- okazanie pomocy przy organizacji X Spartakiady Mieszkańców Domów Pomocy Społecznej – „Aktywnie Znaczą Zdrowo” w Domu Pomocy Społecznej „Przyjaźń” w Tarnowskich Górach,
- zorganizowanie uroczystego podsumowania i wręczenie nagród laureatom podczas Gali podsumowującej „Wiosnę ze zdrowiem”.

Akcja edukacyjna pt. „Brązowo, ale czy zdrowo”

Cel to kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności, związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego

Grupa docelowa: ogół społeczeństwa

Zasadnicze działania obejmowały:

- nawiązanie współpracy z właścicielami ośrodków i wypożyczalni sprzętu wodnego nad zalewem Nakło – Chechło, którzy wyeksponowali plakaty „Brązowo, ale czy zdrowo”,

Zalew Nakło -Chechło to najczęściej odwiedzany zbiornik wodny w Powiecie Tarnogórskim.

Akcja Kibicuj Zdrowiu

Cel: bezpieczeństwo podczas organizacji Euro 2012r

Grupa docelowa: ogół społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem kibiców

Zasadnicze działania:

- nawiązanie współpracy ze Służbą Ratownictwa Medycznego Portu Lotniczego Katowice-Pyrzowice i dostarczenie materiałów.
- wysłanie pism do firm, które obsługują telebimy oraz dostarczenie spotów do emisji w Porcie Lotniczym Katowice-Pyrzowice i CH Hala w Tarnowskich Górach.
- nawiązanie współpracy i dostarczenie materiałów informacyjno- edukacyjnych do Biura Informacji Turystycznej w Tarnowskich Górach.

Wiosna ze zdrowiem

Cel to propagowanie zdrowego stylu życia

Grupa docelowa ogół społeczeństwa

Honorowy Patronat nad przedsięwzięciem objął Marszałek Województwa Śląskiego.

Zasadnicze działania obejmowały:

- współpracę z Prezesem Fundacji na Rzecz Zapobiegania i Zwalczania Nowotworów podczas organizacji III Śląskiego Festiwalu Zdrowia,
- organizację punku z materiałami oświatowymi w Centrum Handlowym Hala Tarnowskie Góry z zakresu profilaktyki uzależnień oraz przeprowadzenie pomiaru stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu,

- organizację gali podsumowującej ,na której wręczono między innymi nagrody dla uczestników konkursów zorganizowanych z okazji Światowego Dnia Zdrowia.

III Śląski Festiwal Zdrowia

Cel propagowanie zdrowego stylu życia.

Grupa docelowa: ogół społeczeństwa.

Honorowy Patronat nad przedsięwzięciem objął Marszałek Województwa Śląskiego.

Zasadnicze działania to:

- współpraca z Prezesem Fundacji na Rzecz Zapobiegania i Zwalczenia Nowotworów podczas organizacji III Śląskiego Festiwalu Zdrowia,
- przygotowanie i przeprowadzenie dla przedszkolaków konkurs plastyczny pt. „Z Bolkiem i Lolkiem dbam o zdrowie” nadesłano 32 prace z powiatu tarnogórskiego,
- zorganizowanie wystawy wszystkich prac w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bytomiu,
- zorganizowanie punktu z materiałami oświatowymi w Centrum Handlowym Hala Tarnowskie Góry z zakresu profilaktyki uzależnień oraz przeprowadzenie mini konkurs dla dzieci.

Akcja –antybiotyki

Cel to zwrócenie uwagi społeczeństwa na problem antybiotykooporności jak również nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków.

Grupa docelowa: ogół społeczeństwa.

Zasadnicze działania sprowadziły się do:

- prowadzenia przez cały rok kalendarzowy dystrybucji materiałów informacyjno-edukacyjnych dla zainteresowanych placówek.

Akcje informacyjne w zakresie profilaktyki nowotworowej

Cel :podniesienie świadomości kobiet nt. profilaktyki raka piersi i raka szyjki macicy

Grupa docelowa: kobiety

Partnerem i inicjatorem akcji był Wojewódzki Ośrodek Koordynujący Centrum Onkologii Gliwice.

Zasadnicze działania objęły:

- rozdysponowanie plakatów dot. akcji „Skryningostrada” w ramach „Populacyjnego programu wczesnego wykrywania raka piersi oraz profilaktyki i wczesnego wykrywania raka szyjki macicy” oraz badań mammograficznych i kolonoskopowych,
- wystosowanie pism informujących o badaniach profilaktycznych do urzędów miast, gmin i szpitali.

Akcja informacyjna „Dziecko moczące się w nocy”

Cel :zdiagnozowanie problemu nietrzymania moczu u dzieci

Grupa docelowa: personel medyczny

Podjęte działania objęły przekazanie do 2 placówek materiałów informacyjno-edukacyjnych „Wytyczne postępowania diagnostyczno-terapeutycznego w podmiotach wykonujących działalność leczniczą z dzieckiem moczącym się w nocy”.

Organizacja warsztatów dla osób zajmujących się żywieniem w placówkach oświatowo wychowawczych

Cel to propagowanie zasad zdrowego odżywiania.

Grupa docelowa: osoby zajmujące się żywieniem w placówkach oświatowych.

Zasadnicze działania - ustalanie z partnerem terminu warsztatów, zorganizowanie sali i wysłanie zaproszeń do placówek oświatowych z informacją o warsztatach.

Partnerem i współorganizatorem była firma Unilever Foodsolution.

Organizacja konkursu ”Na najładniejszy i najbardziej oryginalny stroik Bożonarodzeniowy”

Cel: promowanie kreatywnego i twórczego spędzania czasu wolnego przez osoby starsze w ramach obchodów Europejskiego Roku Aktywności Ludzi Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej.

Grupa docelowa: osoby dorosłe

Zasadnicze działania polegały na:

- opracowaniu i przeprowadzeniu konkursu,
- zorganizowaniu wystawy wszystkich prac konkursowych w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bytomiu,
- dostarczeniu nagród i podziękowań.

Nagrody ufundowali i patronatem konkurs objęli Prezydenci, Burmistrzowie i Wójtowie miast i gmin.

W 2012r. Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bytomiu uczestniczyli w komisji konkursowej „**Eskulapiady Wiedzy o Zdrowiu**” zorganizowanej przez Polski Czerwony Krzyż- Oddział w Bytomiu.

W powiecie tarnogórskim, w roku 2012 przeprowadzono 11 wizytacji pracy w placówkach nauczania, wychowania oraz przeprowadzono 32 narady dot. pozyskania partnerów oraz inauguracji programów profilaktycznych.

Wnioski:

Placówki oświatowo- wychowawcze niechętnie realizują programy oświatowe, w których brakuje oprzyrządowania i scenariuszy zajęć. Pomimo wszystko należy stwierdzić, że realizacja przedstawionych przedsięwzięć, programów była zadowalająca. Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nawiązywali współpracę z różnymi podmiotami w celu pozyskania materiałów, gadżetów i nagród. Władze Miejskie z powiatu tarnogórskiego pomagały przy organizacji akcji profilaktycznych.

W działaniach na rzecz umacniania zdrowia niezbędne jest zaangażowanie i współpraca jak największej liczby podmiotów, które odpowiedzialne są za kształtowanie i realizację polityki prozdrowotnej na poziomie lokalnym.

X. Działalność laboratoryjna

1. W zakresie badań laboratoryjnych

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bytomiu wykonuje badania laboratoryjne w zakresie nadzoru sanitarnego, działając w Zintegrowanym Systemie Badan Laboratoryjnych. Zakres badań wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym jest zgodny z zadaniami statutowymi Inspekcji Sanitarnej. Zadania realizowane są w trzech sekcjach Oddziału Laboratoryjnego: Sekcji Badań Wody, Sekcji Badań Żywności oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń. Czwarta z sekcji - Sekcja Przygotowania Podłóż przygotowuje podłoża hodowlane dla potrzeb wszystkich Sekcji wykonujących badania mikrobiologiczne i bakteriologiczne.

a) Sekcja Badań Wody w 2012 roku przeprowadziła badania:

- wody wodociągowej i przeznaczonej do spożycia : przebadano 272 próbki
- wody z basenów kąpielowych : przebadano 171 próbek
- wody wodociągowej ciepłej : przebadano 155 próbek.

Wodę przeznaczoną do spożycia badano zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. nr 61 poz. 417 zmiana z dnia 20 kwietnia 2010r Dz. U. nr 72 poz. 466). Oznaczane były: bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, enterokoki kałowe, ogólna liczba mikroorganizmów, barwa, mętność, przewodnictwo, odczyn, jon amonowy, azotyny, azotany, żelazo, mangan, utlenialność, wapń, magnez, fosforany i fluorki. Badania sensoryczne obejmowały smak i zapach.

W basenach badano liczbę gronkowców koagulazo-dodatnich, bakterie *Escherichia coli*, ogólną liczbę mikroorganizmów.

W wodzie wodociągowej ciepłej badano bakterie z rodzaju *Legionella*. Liczba przeprowadzonych badań w kierunku *Legionella* w odniesieniu do roku ubiegłego wzrosła o 31%.

b) Sekcja Badań Żywności w 2012 roku wykonywała badania żywności w ramach urzędowej kontroli oraz monitoringu zgodnie z rocznym planem pobierania próbek żywności obejmując zakresem następujące kierunki badań: badania mikrobiologiczne, badania fizykochemiczne, badania sensoryczne, badania w kierunku znakowania środków spożywczych. Sumarycznie z terenu powiatu tarnogórskiego przebadano:

- w kierunku mikrobiologicznym – przebadano 61 próbek
- w kierunku fizykochemicznym – przebadano 44 próbek
- w kierunku sensorycznym – oceniono 9 próbek
- w kierunku znakowania – oceniono wszystkie próbki w opakowaniach jednostkowych

Badania mikrobiologiczne, głównie w kierunku *Salmonella*, *Listeria monocytogenes*, *Enterobacteriaceae* obejmowały następujące grupy produktów: mleko i przetwory mleczarskie, ciastka i lody, produkty mięsne, drób, wyroby cukiernicze. Monitoringiem objęte były następujące produkty: mleko, śmietanka, lody, ciastka. Liczba badań mikrobiologicznych w porównaniu do roku ubiegłego zmalała o ok. 30%, co wynikało z rocznego planu poboru próbek opracowanego przez WSSE w Katowicach. Badania fizykochemiczne przeprowadzano w ramach monitoringu i urzędowej kontroli. W kierunku oznaczania azotynów i azotanów monitoringiem objęte były warzywa (sałaty, szpinak). Kontrolą sanitarną objęto piekarnie, skąd badano próbki sanitarne (zmiotki) w kierunku zanieczyszczeń biologicznych. Przebadano 11 próbek sanitarnych, z czego kwestionowano 3 próbki za obecność szkodników i ich pozostałości. Badania sensoryczne żywności obejmowały wybrane grupy produktów spożywczych (mięso i przetwory mięsne, wyroby cukiernicze i ciastka i warzywa) ujęte w rocznym planie poboru próbek.

c) Sekcja Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń - przeprowadza badania:

- bakteriologiczne w kierunku zakażeń jelitowych – głównie wykrywanie pałeczek *Salmonella* i *Shigella*
- badania parazytologiczne
- badania skuteczności sterylizacji urządzeń.

W roku 2012 w sekcji wykonano:

- 2782 badania u 928 osób podejmujących lub wykonujących prace, przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby,
- 101 badań u 34 osób, które były zakażone poprzez kontakt z osobami chorymi lub zakażonymi,
- 30 badań u 9 osób u których mogą rozmnażać się i bytować drobnoustroje chorobotwórcze stanowiące potencjalne źródło zakażenia, a które same mogą pozostawać bez objawów chorobowych,
- 43 badania u osób po przebytych salmonellozach i przeprowadzonym leczeniu,
- 67 badań osób u których istnieją objawy kliniczne wskazujące na chorobę zakaźną,
- 60 badań dla osób w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego.

W porównaniu do roku ubiegłego znacząco (ok.12,5%) zwiększyła się liczba badań osób podejmujących lub wykonujących prace, przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby. Najprawdopodobniej wzrost ten wynika z otwartego w Tarnowskich Górach punktu przyjęć materiału biologicznego, co stanowi duże ułatwienie dla klientów. W pozostałych rodzajach przeprowadzonych badań ich liczba nie odbiega znacząco od ilości badań przeprowadzonych w ubiegłym roku.